

Bruxelles, 11. lipnja 2021.
(OR. fr)

7745/21

Međuinstitucijski predmet:
2021/0080 (NLE)

AVIATION 77
RELEX 299
OC 15
TU 4
MED 9

ZAKONODAVNI AKTI I DRUGI INSTRUMENTI

Predmet: Euromediterranski sporazum o uslugama zračnog prijevoza između
Europske unije i njezinih država članica, s jedne strane, i Republike Tunisa,
s druge strane

EUROMEDITERANSKI SPORAZUM
O USLUGAMA ZRAČNOG PRIJEVOZA
IZMEĐU EUROPSKE UNIJE I NJEZINIH DRŽAVA ČLANICA, S JEDNE STRANE,
I REPUBLIKE TUNISA, S DRUGE STRANE

SADRŽAJ

PREAMBULA

ČLANAK 1. Definicije

GLAVA I.: GOSPODARSKE ODREDBE

ČLANAK 2. Prava prometovanja i popis ruta

ČLANAK 3. Odobrenje za rad

ČLANAK 4. Odbijanje, opoziv, suspenzija ili ograničenje odobrenja

ČLANAK 5. Ulaganja u zračne prijevoznike

ČLANAK 6. Usklađenost sa zakonima i propisima

ČLANAK 7. Pošteno tržišno natjecanje

ČLANAK 8. Komercijalne aktivnosti

ČLANAK 9. Carine i davanja

ČLANAK 10. Korisničke naknade

ČLANAK 11. Tarife i vozarine zračnog prijevoza

ČLANAK 12. Statistički podaci

GLAVA II.: REGULATORNA SURADNJA

ČLANAK 13. Sigurnost zračnog prometa

ČLANAK 14. Zaštita zračnog prometa

ČLANAK 15. Upravljanje zračnim prometom

ČLANAK 16. Zaštita okoliša

ČLANAK 17. Odgovornost zračnih prijevoznika

ČLANAK 18. Zaštita potrošača

ČLANAK 19. Socijalni aspekti

GLAVA III.: INSTITUCIONALNE I ZAVRŠNE ODREDBE

ČLANAK 20. Tumačenje i provedba

ČLANAK 21. Zajednički odbor

ČLANAK 22. Rješavanje sporova i arbitraža

ČLANAK 23. Zaštitne mjere

ČLANAK 24. Odnosi s drugim sporazumima

ČLANAK 25. Regionalni dijalog

ČLANAK 26. Izmjene

ČLANAK 27. Prestanak

ČLANAK 28. Registracija Sporazuma

ČLANAK 29. Pristupanje novih država članica Europske unije

ČLANAK 30. Stupanje na snagu

ČLANAK 31. Vjerodostojne verzije

PRILOG I.: Prijelazne odredbe

PRILOG I.a Prijelazne odredbe s obzirom na međunarodnu zračnu luku Tunis Carthage

PRILOG II. Popis pravila primjenjivih na civilno zrakoplovstvo

KRALJEVINA BELGIJA,

REPUBLIKA BUGARSKA,

ČEŠKA REPUBLIKA,

KRALJEVINA DANSKA,

SAVEZNA REPUBLIKA NJEMAČKA,

REPUBLIKA ESTONIJA,

IRSKA,

HELENSKA REPUBLIKA,

KRALJEVINA ŠPANJOLSKA,

FRANCUSKA REPUBLIKA,

REPUBLIKA HRVATSKA

TALIJANSKA REPUBLIKA,

REPUBLIKA CIPAR,

REPUBLIKA LATVIJA,

REPUBLIKA LITVA,

VELIKO VOJVODSTVO LUKSEMBURG,

MAĐARSKA,

REPUBLIKA MALTA,

KRALJEVINA NIZOZEMSKA,

REPUBLIKA AUSTRIJA,

REPUBLIKA POLJSKA,

PORTUGALSKA REPUBLIKA,

RUMUNJSKA,

REPUBLIKA SLOVENIJA,

SLOVAČKA REPUBLIKA,

REPUBLIKA FINSKA,

KRALJEVINA ŠVEDSKA,

stranke Ugovora o Europskoj uniji i Ugovora o funkcioniranju Europske unije, dalje u tekstu zajednički „Ugovori EU-a”, i države članice Europske unije, dalje u tekstu zajednički „države članice EU-a” ili pojedinačno „država članica EU-a”,
i

EUROPSKA UNIJA, dalje u tekstu „Unija” ili „EU”,

s jedne strane, i

REPUBLIKA TUNIS, dalje u tekstu „Tunis”,

s druge strane,

dalje u tekstu zajednički „ugovorne stranke”,

države članice EU-a i Tunis kao stranke Konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, otvorene za potpisivanje u Chicagu 7. prosinca 1944., zajedno s Europskom unijom;

PREPOZNAJUĆI da se ovaj Euromediterranski sporazum o uslugama zračnog prijevoza nalazi u okviru euromediterranskog partnerstva predviđenog u izjavi iz Barcelone od 28. studenoga 1995.;

UVAŽAVAJUĆI svoju zajedničku želju za promicanjem euromediterranskog zračnog prostora utemeljnog na načelima regulatornog približavanja, regulatorne suradnje i liberalizacije pristupa tržištu u uvjetima ravnopravnog tržišnog natjecanja;

ŽELEĆI poboljšati usluge zračnog prijevoza i promicati međunarodni zrakoplovni sustav utemeljen na nediskriminaciji te otvorenom i poštenom tržišnom natjecanju među zračnim prijevoznicima;

ŽELEĆI promicati svoje interese u području zračnog prijevoza;

PREPOZNAJUĆI važnost koju povezanost učinkovitim zračnim prijevozom ima za promicanje trgovine, turizma, ulaganja te gospodarskog i društvenog razvoja;

ŽELEĆI osigurati najviši stupanj sigurnosti i zaštite u zračnom prijevozu i potvrđujući ozbiljnu zabrinutost zbog djela ili prijetnji protiv sigurnosti zrakoplovâ koja ugrožavaju sigurnost osoba i imovine, negativno utječu na dobro funkcioniranje zračnog prijevoza i narušavaju povjerenje javnosti u sigurnost civilnog zrakoplovstva;

UVAŽAVAJUĆI Konvenciju o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, otvorenu za potpisivanje u Chicagu 7. prosinca 1944.;

ODLUČNE da maksimalno iskoriste moguće prednosti regulatorne suradnje i usklađivanja svojih zakona i propisa u području civilnog zrakoplovstva;

PREPOZNAJUĆI znatne moguće koristi koje mogu proizaći iz konkurentnih usluga zračnog prijevoza i djelatnosti održivog zračnog prijevoza;

ŽELEĆI zračnim prijevoznicima osigurati uvjete ravnopravnog tržišnog natjecanja;

PREPOZNAJUĆI da subvencije mogu narušiti tržišno natjecanje među zračnim prijevoznicima i ugroziti ostvarivanje osnovnih ciljeva ovog Sporazuma;

NAMJERAVAJUĆI se osloniti na postojeće sporazume i dogovore o zračnom prometu između ugovornih stranaka s ciljem otvaranja pristupa tržištima i ostvarivanja najvećih mogućih koristi za putnike, pošiljatelje, zračne prijevoznike i zračne luke i njihove zaposlenike kao i za stanovništvo obiju ugovornih stranaka;

NAGLAŠAVAJUĆI važnost zaštite okoliša pri razvoju i provedbi međunarodne politike u području zrakoplovstva;

POTVRĐUJUĆI potrebu za poduzimanje hitnih mjera za suočavanje s klimatskim promjenama i nastavkom suradnje s ciljem smanjenja emisija stakleničkih plinova u sektoru zrakoplovstva, na način koji je u skladu s multilateralnim sporazumima o tom pitanju, a posebno s provedbom globalnih tržišno utemeljenih mjera, kako je dogovoreno na 39. skupštini Međunarodne organizacije za civilno zrakoplovstvo (ICAO), a osobito u skladu s relevantnim instrumentima ICAO-a i Pariškim sporazumom od 12. prosinca 2015. donesenim u sklopu Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama;

NAGLAŠAVAJUĆI važnost zaštite potrošača i postizanja odgovarajuće razine zaštite potrošača u području usluga zračnog prijevoza te prepoznajući potrebu za uzajamnom suradnjom u ovom području;

PREPOZNAJUĆI da se povećanim komercijalnim mogućnostima ne namjerava ugroziti standarde rada ni standarde povezane s radom ugovornih stranaka te naglašavajući važnost socijalne dimenzije međunarodnog zrakoplovstva i razmatranja učinaka otvaranja pristupa tržištima na radnike, zapošljavanje i uvjete rada;

UZIMAJUĆI U OBZIR važnost poboljšavanja pristupa kapitalu industrije u sektoru zračnog prijevoza radi daljnjeg razvoja zračnog prijevoza u skladu s važećim propisima svake od ugovornih stranaka;

UZIMAJUĆI U OBZIR da se predmet ovog Sporazuma treba postupno primjenjivati te da se primjerenim mehanizmom može osigurati sve veće približavanje zakonodavstvu Europske unije,

SPORAZUMJELI SU SE KAKO SLIJEDI:

ČLANAK 1.

Definicije

Za potrebe ovog Sporazuma, osim ako je drukčije navedeno, pojam:

1. „Sporazum” znači ovaj Sporazum, njegovi prilozi i dodaci te njegove izmjene;
2. „usluga zračnog prijevoza” znači prijevoz putnika, prtljage, tereta i pošte, odvojeno ili zajedno, koji se obavlja zrakoplovima i koji se nudi javnosti uz naknadu, uključujući usluge redovitog i neredovitog zračnog prijevoza;
3. „utvrđivanje državne pripadnosti” znači utvrđenje da zračni prijevoznik koji predlaže pružanje usluga zračnog prijevoza u okviru ovog Sporazuma ispunjava zahtjeve utvrđene u članku 3. u pogledu njegova vlasništva, njegova učinkovitog nadzora i njegova glavnog poslovnog sjedišta;
4. „utvrđivanje sposobnosti” znači utvrđenje da zračni prijevoznik koji predlaže pružanje usluga zračnog prijevoza u okviru ovog Sporazuma ima zadovoljavajuću financijsku sposobnost i odgovarajuću upravljačku stručnost te je spreman postupati u skladu sa zakonima i drugim propisima ugovornih stranaka i u skladu sa zahtjevima kojima se uređuje pružanje takvih usluga;
5. „nadležna tijela” znači državne agencije ili državni subjekti odgovorni za administrativne funkcije u okviru ovog Sporazuma;

6. „Konvencija” znači Konvencija o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, otvorena za potpisivanje u Chicagu 7. prosinca 1944., i uključuje:
- a) sve izmjene koje su stupile na snagu u skladu s člankom 94. točkom (a) Konvencije i koje su ratificirali Tunis, s jedne strane, i država članica ili države članice Europske unije, s druge strane, i koje su relevantne za predmetno pitanje; te
 - b) sve priloge ili sve izmjene donesene na temelju članka 90. Konvencije, u mjeri u kojoj se ti prilozi ili te izmjene u bilo kojem trenutku primjenjuju i na Tunis i na državu članicu ili na države članice Europske unije, i koji su relevantni za predmetno pitanje;
7. „puni trošak” znači trošak pružanja usluge uvećan za razuman iznos administrativnih troškova;
8. „usluga međunarodnog zračnog prijevoza” znači usluga zračnog prijevoza koja prolazi zračnim prostorom koji se nalazi iznad državnog područja više od jedne države;
9. „ugovorne stranke” znači, s jedne strane, Europska unija i njezine države članice, i, s druge strane, Tunis;
10. „glavno poslovno sjedište” znači glavno sjedište ili registrirani ured zračnog prijevoznika na državnom području ugovorne stranke u kojoj se izvršavaju glavne financijske funkcije i provodi operativni nadzor nad zračnim prijevoznikom, uključujući upravljanje kontinuiranom plovidbenošću kako je navedeno u izdanim odobrenjima za rad;

11. „zaustavljanje u nekomercijalne svrhe” znači slijetanje u bilo koju svrhu osim ukrcaja ili iskrcaja putnika, prtljage, tereta ili pošte prilikom pružanja usluge zračnog prijevoza;
12. „tarife zračnog prijevoza” znači cijene koje se za zračni prijevoz putnika (uključujući sve ostale povezane vrste prijevoza) plaćaju zračnim prijevoznicima ili njihovim zastupnicima ili drugim prodavateljima karata te uvjeti pod kojima se te cijene primjenjuju, uključujući naknadu i uvjete koji se nude agenciji te ostalim pomoćnim službama;
13. „vozarine zračnog prijevoza” znači cijene koje se plaćaju za zračni prijevoz tereta (uključujući sve ostale povezane vrste prijevoza) te uvjeti pod kojima se te cijene primjenjuju, uključujući naknadu i uvjete koji se nude agenciji te ostalim pomoćnim službama;
14. „državno područje” znači, kad je riječ o Tunisu, kopnena područja (kopno i otoci), unutarnje vode i teritorijalno more koji se nalaze pod njegovim suverenitetom i zračni prostor iznad njih i, kad je riječ o Europskoj uniji i njezinim državama članicama, kopnena područja, unutarnje vode i teritorijalno more država članica na koje se primjenjuju Ugovor o Europskoj uniji i Ugovor o funkcioniranju Europske unije u skladu s uvjetima utvrđenima u tim Ugovorima, te zračni prostor iznad njih;
15. „korisnička naknada” znači naknada koja se naplaćuje zračnim prijevoznicima za korištenje objekata ili usluga u zračnim lukama, u području okoliša, u području zračne plovidbe ili zaštite zračnog prometa, uključujući povezane usluge i objekte;

16. „samostalno obavljanje usluga” znači situacija u kojoj korisnik zračne luke izravno pruža sam za sebe jednu ili više kategorija zemaljskih usluga i za pružanje takvih usluga ne sklapa ugovor bilo koje vrste s trećom osobom; za potrebe ove definicije korisnici zračne luke ne smatraju se u međusobnim odnosima trećim osobama ako:
- a) jedan od njih ima većinski udio u vlasništvu drugog; ili
 - b) jedno te isto tijelo ima većinski udio u vlasništvu oba korisnika zračne luke;
17. „Sporazum o pridruživanju” znači Euromediterranski sporazum o pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Republike Tunisa, s druge strane, potpisan u Bruxellesu 17. srpnja 1995.;
18. „dopuštena usluga” odnosno „utvrđena ruta” znače usluga međunarodnog zračnog prijevoza odnosno ruta definirana u članku 2. (Prava prometovanja i popis ruta) ovog Sporazuma;
19. „usluga redovitog zračnog prijevoza” znači niz letova sa sljedećim karakteristikama:
- (a) javnost može pojedinačno na svakom letu kupiti putnička mjesta ili kapacitet za prijevoz tereta ili pošte (izravno od zračnog prijevoznika ili od njegovih ovlaštenih zastupnika);

(b) odvija se tako da se pružaju usluge prijevoza između dvije ili više zračnih luka:

- ili prema objavljenom redu letenja,
- ili putem letova koji su toliko redoviti ili učestali da predstavljaju prepoznatljiv sustavni niz letova;

20. „usluga neredovitog zračnog prijevoza” znači svaka komercijalna usluga zračnog prijevoza koja nije usluga redovitog zračnog prijevoza;

21. „zračni prijevoznik” znači poduzeće koje ima važeću operativnu licenciju ili istovrijednu dozvolu;

22. „učinkoviti nadzor” znači odnos koji je uspostavljen pravima, ugovorima ili drugim sredstvima koja, pojedinačno ili skupno, uzimajući u obzir uključene pravne ili činjenične okolnosti, daju mogućnost izravnog ili neizravnog odlučujućeg utjecaja na poduzeće, a naročito:

(a) pravom na uporabu cjelokupne imovine ili dijela imovine poduzeća;

(b) pravima ili ugovorima kojima se dodjeljuje odlučujući utjecaj na sastav, glasovanje ili odluke tijela pojedinog poduzeća ili se na drugi način dodjeljuje odlučujući utjecaj na vođenje poslovanja poduzeća;

23. „učinkoviti regulatorni nadzor” znači sljedeći dokazi učinkovitog regulatornog nadzora države nad zračnim prijevoznikom:
- (a) zračni prijevoznik ima važeću operativnu licenciju ili dozvolu koju je izdalo nadležno tijelo te države, kao što je svjedodžba zračnog prijevoznika (CTA);
 - (b) zračni prijevoznik ispunjava kriterije te države s obzirom na pružanje usluga međunarodnog zračnog prijevoza, kao što su dokaz zadovoljavajuće financijske sposobnosti, sposobnost ispunjavanja uvjeta javnog interesa i obveza u pogledu jamstva izvršenja usluge;
24. „operativna licencija” znači:
- i. kad je riječ o Europskoj uniji i njezinim državama članicama, operativna licencija i sve druge isprave ili certifikati izdani na temelju Uredbe (EZ) br. 1008/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. rujna 2008. o zajedničkim pravilima za obavljanje zračnog prijevoza u Zajednici¹ i bilo kojeg naknadnog pravnog akta; te
 - ii. kad je riječ o Tunisu, operativne licencije, certifikati, odobrenja ili izuzeća, koji su izdani na temelju važećeg tuniskog zakonodavstva u tom području;
25. „SESAR” (Istraživanje o upravljanju zračnim prometom (ATM) jedinstvenog europskog neba) znači program tehničke provedbe jedinstvenog europskog neba kojim se osiguravaju usklađeno, sinkronizirano istraživanje, razvoj i primjena novih generacija sustava upravljanja zračnim prometom;

¹ SL EU L 293, 31.10.2008., str. 3.

26. „prava pete slobode” znači pravo ili povlastica koju jedna država („država davateljica”) daje zračnim prijevoznicima iz druge države („država primateljica”) za pružanje usluga međunarodnog zračnog prijevoza između državnog područja države davateljice i državnog područja treće države, pod uvjetom da se polazište ili odredište tih usluga nalazi na državnom području države primateljice.

GLAVA I.

GOSPODARSKE ODREDBE

ČLANAK 2.

Prava prometovanja i popis ruta

1. Prava utvrđena u ovom članku podliježu prijelaznim odredbama predviđenima u Prilogu I. i Prilogu I.a.

Popis ruta

2. Svaka ugovorna stranka dopušta zračnim prijevoznicima iz druge ugovorne stranke da pružaju usluge zračnog prijevoza na sljedećim rutama:

- (a) za zračne prijevoznike iz Europske unije:

točke u Europskoj uniji – međutočke – točke u Tunisu – daljnje točke;

(b) za zračne prijevoznike iz Tunisa:

točke u Tunisu – međutočke – točke u Europskoj uniji – daljnje točke.

Prava prometovanja

3. Svaka ugovorna stranka drugoj ugovornoj stranci dodjeljuje sljedeća prava kako bi zračni prijevoznici iz druge ugovorne stranke mogli pružati usluge međunarodnog zračnog prijevoza:

(a) pravo letenja preko njezina državnog područja bez slijetanja;

(b) pravo zaustavljanja na njezinu državnom području u nekomercijalne svrhe;

(c) pravo pružanja usluga međunarodnog zračnog prijevoza na sljedećim rutama:

i. za zračne prijevoznike iz Europske unije:

između bilo koje točke u Europskoj uniji i bilo koje točke u Tunisu;

ii. za zračne prijevoznike iz Tunisa:

između bilo koje točke u Tunisu i bilo koje točke u Europskoj uniji;

(d) druga prava utvrđena u ovom Sporazumu.

Operativna fleksibilnost

4. Zračni prijevoznici iz svake ugovorne stranke mogu u pogledu bilo kojeg leta ili svih letova i prema vlastitom nahođenju na rutama navedenima u stavku 2.:

- (a) izvoditi letove u jednom ili drugom smjeru ili u oba smjera;
- (b) kombinirati različite brojeve letova u jednoj zrakoplovnoj operaciji;
- (c) opsluživati međutočke, daljnje točke i točke na državnim područjima ugovornih stranaka u bilo kojoj kombinaciji i bilo kojim redoslijedom u skladu sa stavkom 2.;
- (d) izostaviti zaustavljanja na bilo kojoj točki ili bilo kojim točkama;
- (e) prebaciti promet s bilo kojeg svojeg zrakoplova na bilo koji drugi vlastiti zrakoplov na bilo kojoj točki (promjena zrakoplova uz zadržavanje istog broja leta);
- (f) zaustaviti se na bilo kojoj točki na državnom području bilo koje od ugovornih stranaka ili izvan tog državnog područja;
- (g) obavljati tranzitni promet preko državnog područja druge ugovorne stranke;
- (h) objediniti promet na istom zrakoplovu bez obzira na to odakle potječe takav promet; te

- (i) opsluživati više od jedne točke u istoj usluzi (koterminalizacija).

Operativna fleksibilnost predviđena u ovom stavku može se ostvarivati bez ograničenja u pogledu smjera ili geografskog ograničenja i bez gubitka bilo kojeg prava obavljanja prijevoza koji je inače dopušten na temelju ovog Sporazuma, pod uvjetom da:

- i. se uslugama zračnih prijevoznika iz Tunisa opslužuje točka u Tunisu;
- ii. se uslugama zračnih prijevoznika iz Europske unije opslužuje točka u Europskoj uniji.

5. Svaka ugovorna stranka dopušta svakom zračnom prijevozniku da odredi učestalost i kapacitet usluga međunarodnog zračnog prijevoza koje želi ponuditi na temelju komercijalnih posebnosti tržišta. U skladu s tim pravom ni jedna od ugovornih stranaka ne ograničava jednostrano količinu prometa, učestalost ili redovitost usluge, određivanje ruta, polazište ili odredište prometa, tipove zrakoplova koje upotrebljavaju zračni prijevoznici iz druge ugovorne stranke, osim zbog carinskih, tehničkih, operativnih razloga, okolišnih razloga ili razloga zaštite zdravlja te razloga sigurnosti upravljanja zračnim prometom ili ako je drugačije predviđeno u ovom Sporazumu.

6. Ni jedna od odredaba ovog Sporazuma ne tumači se kao:

- (a) dodjeljivanje zračnim prijevoznicima iz Tunisa prava na ukrcaj u bilo kojoj državi članici Europske unije putnika, prtljage, tereta ili pošte čije je odredište druga točka u toj istoj državi članici Europske unije;

(b) dodjeljivanje zračnim prijevoznicima iz Europske unije prava na ukrcaj u Tunisu putnika, prtljage, tereta ili pošte čije je odredište druga točka u Tunisu.

7. Ne dovodeći u pitanje članak 24. (Odnosi s drugim sporazumima), ni jedna od odredaba ovog Sporazuma ne tumači se kao dodjeljivanje zračnim prijevoznicima iz dviju ugovornih stranaka ostvarivanja pravâ pete slobode na međutočkama i na daljnjim točkama ruta navedenima u stavku 2.

8. U ovom članku svako upućivanje na točke smatra se upućivanjem na međunarodno priznate zračne luke.

9. U ostvarivanju svojih prava i izvršavanju svojih obveza na temelju ovog Sporazuma ugovorne stranke ne diskriminiraju zračne prijevoznike iz druge ugovorne stranke, a posebno ne na temelju državne pripadnosti.

10. Neovisno o drugim odredbama ovog Sporazuma, ugovorna stranka može odbiti pružanje usluga međunarodnog zračnog prijevoza prema državnom području treće zemlje s kojom ta ugovorna stranka nema diplomatske odnose, s tog državnog područja ili uz tranzit preko tog državnog područja.

ČLANAK 3.

Odobrenje za rad

1. Po primitku zahtjeva zračnog prijevoznika iz jedne ugovorne stranke za izdavanje odobrenja za rad, druga ugovorna stranka izdaje odgovarajuća odobrenja za rad i odgovarajuće tehničke dozvole po najkraćem postupku, pod uvjetom:

(a) za zračnog prijevoznika iz Tunisa:

- i. da je glavno poslovno sjedište zračnog prijevoznika u Tunisu te da zračni prijevoznik ima važeću operativnu licenciju u skladu s važećim zakonodavstvom Tunisa; te
- ii. da Tunis, koji je izdao svjedodžbu svojem zračnom prijevozniku, provodi i održava učinkoviti regulatorni nadzor nad zračnim prijevoznikom; te
- iii. da je zračni prijevoznik u vlasništvu, izravno ili većinskim udjelom, i pod učinkovitim nadzorom Tunisa ili njegovih državljana:

(b) za zračnog prijevoznika iz Europske unije:

- i. da je glavno poslovno sjedište zračnog prijevoznika na državnom području države članice Europske unije u smislu Ugovorâ EU-a te da zračni prijevoznik ima važeću operativnu licenciju u skladu sa zakonodavstvom Europske unije; te

- ii. da država članica EU-a, koja je izdala svjedodžbu svojem zračnom prijevozniku, provodi i održava učinkoviti regulatorni nadzor nad zračnim prijevoznikom te da je nadležno tijelo jasno identificirano; te
 - iii. da je zračni prijevoznik u vlasništvu, izravno ili većinskim udjelom, i pod učinkovitim nadzorom države članice ili država članica Europske unije ili Europskog udruženja slobodne trgovine i/ili državljana tih država članica,;
- (c) da se poštuju odredbe utvrđene u člancima 13. (Sigurnost zračnog prometa) i 14. (Zaštita zračnog prometa); te
- (d) da zračni prijevoznik ispunjava uvjete propisane u zakonima i propisima koje ugovorna stranka koja razmatra zahtjev uobičajeno primjenjuje na pružanje usluga međunarodnog zračnog prijevoza.
2. Kad izdaju odobrenja za rad i tehničke dozvole, ugovorne stranke dužne su postupati prema svim prijevoznicima iz druge ugovorne stranke bez diskriminacije.

3. Po primitku zahtjeva za odobrenje za rad koji je podnio zračni prijevoznik iz jedne ugovorne stranke, nadležna tijela druge ugovorne stranke priznaju svako utvrđivanje sposobnosti ili državne pripadnosti koje su provela nadležna tijela prve ugovorne stranke u vezi s tim zračnim prijevoznikom kao da su to utvrđivanje provela njezina vlastita nadležna tijela i ne istražuje dodatno ta pitanja, osim kako je predviđeno u dolje navedenim točkama (a) i (b):

- (a) ako po primitku zahtjeva za odobrenje za rad koji je podnio zračni prijevoznik iz druge ugovorne stranke ili nakon izdavanja takvog odobrenja nadležna tijela ugovorne stranke imaju konkretna razlog, utemeljen na osnovanoj sumnji, da procijene da, usprkos utvrđivanju koje su provela nadležna tijela druge ugovorne stranke, nisu ispunjeni uvjeti predviđeni u članku 3. (Odobrenje za rad) za izdavanje odgovarajućih odobrenja za rad ili tehničkih dozvola, ta nadležna tijela o tome odmah obavješćuju nadležna tijela druge ugovorne stranke uz navođenje bitnih razloga za svoju sumnju. U tom slučaju bilo koja ugovorna stranka može zatražiti savjetovanje, u kojem mogu sudjelovati predstavnici nadležnih tijela ugovornih stranaka, ili može zatražiti dodatne informacije relevantne za tu sumnju, a tim se zahtjevima za savjetovanje mora udovoljiti što je prije moguće. Ako se pitanje ne riješi, bilo koja ugovorna stranka može ga uputiti Zajedničkom odboru osnovanom člankom 21. (Zajednički odbor) te može u skladu s člankom 21. stavkom 10. poduzeti primjerene zaštitne mjere primjenom članka 23. (Zaštitne mjere).
- (b) ovi postupci ne obuhvaćaju priznavanje utvrđivanja koja se odnose na:
 - i. certifikate ili dozvole povezane sa sigurnošću;

- ii. sigurnosne mjere; ili
- iii. pokrivenost osiguranjem.

ČLANAK 4.

Odbijanje, opoziv, suspenzija ili ograničenje odobrenja

1. Nadležna tijela bilo koje od ugovornih stranaka mogu odbiti, opozvati, suspendirati ili ograničiti odobrenja za rad ili na neki drugi način suspendirati ili ograničiti operacije zračnog prijevoznika iz druge ugovorne stranke:

(a) za zračnog prijevoznika iz Tunisa:

- ako glavno poslovno sjedište zračnog prijevoznika nije u Tunisu ili ako zračni prijevoznik nema važeću operativnu licenciju u skladu s važećim zakonodavstvom u Tunisu; ili
- ako Tunis ne provodi ili ne održava učinkoviti regulatorni nadzor nad zračnim prijevoznikom ili ako nadležno tijelo nije jasno identificirano; ili
- ako zračni prijevoznik nije u vlasništvu, izravno ili većinskim udjelom, ili pod učinkovitim nadzorom Tunisa ili njegovih državljana;

- (b) za zračnog prijevoznika iz Europske unije:
- ako glavno poslovno sjedište zračnog prijevoznika nije na državnom području države članice Europske unije u smislu Ugovora EU-a ili ako zračni prijevoznik nema važeću operativnu licenciju u skladu s primjenjivim zakonodavstvom Europske unije; ili
 - ako država članica Europske Unije, koja je izdala svjedodžbu svojem zračnom prijevozniku, ne provodi ili ne održava učinkoviti regulatorni nadzor nad zračnim prijevoznikom ili ako nadležno tijelo nije jasno identificirano; ili
 - ako zračni prijevoznik nije u vlasništvu, izravno ili većinskim udjelom, ili pod učinkovitim nadzorom države članice ili država članica Europske unije ili Europskog udruženja slobodne trgovine i/ili državljana tih država članica;
- (c) ako je zračni prijevoznik povrijedio zakone ili propise iz članka 6. (Usklađenost sa zakonima i propisima); ili
- (d) ako se ne poštuju ili ne primjenjuju članak 13. (Sigurnost zračnog prometa) i članak 14. (Zaštita zračnog prometa);
- (e) ako je ugovorna stranka izjavila u skladu s člankom 7. (Pošteno tržišno natjecanje) da uvjeti koji se odnose na konkurentno okruženje nisu ispunjeni.

2. Osim ako je radi sprečavanja daljnje neusklađenosti sa stavkom 1. točkama (c) i (d) neophodno poduzeti hitne mjere, prava utvrđena u ovom članku ostvaruju se samo nakon savjetovanja s nadležnim tijelima druge ugovorne stranke.

ČLANAK 5.

Ulaganja u zračne prijevoznike

1. Neovisno o članku 3. (Odobrenje za rad) i članku 4. (Odbijanje, opoziv, suspenzija ili ograničenje odobrenja) i nakon što je u skladu s člankom 21. (Zajednički odbor) stavkom 8. Zajednički odbor potvrdio da na temelju vlastitih zakona svaka od ugovornih stranaka ili njezini državljani mogu steći većinski udio u vlasništvu ili ostvarivati učinkoviti nadzor nad zračnim prijevoznikom iz druge ugovorne stranke, ugovorne stranke mogu dopustiti da države članice EU-a ili njihovi državljani steknu većinski udio u vlasništvu ili ostvaruju učinkoviti nadzor nad zračnim prijevoznikom iz Tunisa ili da Tunis ili njegovi državljani steknu većinski udio u vlasništvu ili ostvaruju učinkoviti nadzor nad zračnim prijevoznikom iz Europske unije u skladu s uvjetima iz stavka 2. ovog članka.

2. U vezi sa stavkom 1. ovog članka ulaganja ugovornih stranaka dopuštaju se pojedinačno na temelju prethodne odluke Zajedničkog odbora u skladu s člankom 21. (Zajednički odbor) stavkom 2. U toj se odluci navode uvjeti povezani s pružanjem dogovorenih usluga u okviru ovog Sporazuma i usluga između trećih zemalja i ugovornih stranaka. Članak 21. (Zajednički odbor) stavak 10. ne primjenjuje se na tu vrstu odluke.

ČLANAK 6.

Usklađenost sa zakonima i propisima

1. Kad zrakoplov ulazi na državno područje jedne od ugovornih stranaka, izlazi iz tog državnog područja ili leti u tom državnom području, zračni prijevoznici iz druge ugovorne stranke dužni su poštovati zakone i propise koji se primjenjuju na državnom području ugovorne stranke o čijem je državnom području riječ u pogledu ulaska zrakoplova kojima se pružaju usluge međunarodnog zračnog prijevoza na to državno područje, izlaska zrakoplova kojima se pružaju usluge međunarodnog zračnog prijevoza s tog državnog područja ili letenja zrakoplova kojima se pružaju usluge međunarodnog zračnog prijevoza u tom državnom području.
2. Kad zrakoplov ulazi na državno područje jedne od ugovornih stranaka, izlazi iz tog državnog područja ili leti u tom državnom području, putnici tog zrakoplova, njegova posada ili bilo tko tko djeluje u njihovo ime i, ako je riječ o teretu, pošiljatelj iz druge ugovorne stranke, dužni su poštovati zakone i propise koji se primjenjuju na državnom području ugovorne stranke o čijem je državnom području riječ u pogledu ulaska putnika, posade ili tereta u zrakoplovu na to državno područje ili njihova izlaska s tog državnog područja (uključujući propise koji se odnose na ulazak, odobrenje, imigraciju, putovnice, carinu i karantenu te, ako je riječ o pošti, poštanske propise).
3. Svaka ugovorna stranka dopušta, na svojem državnom području, zračnim prijevoznicima iz druge ugovorne stranke da poduzmu mjere s ciljem osiguravanja da se prevoze samo osobe koje imaju putne isprave potrebne za ulazak na državno područje druge ugovorne stranke ili za tranzit preko državnog područja druge ugovorne stranke.

ČLANAK 7.

Pošteno tržišno natjecanje

1. Ugovorne stranke priznaju da je njihov zajednički cilj imati pošteno i konkurentno okruženje te poštene i jednake prilike kako bi se zračnim prijevoznicima iz obiju ugovornih stranaka omogućilo da se natječu u pružanju dogovorenih usluga na utvrđenim rutama. Stoga ugovorne stranke poduzimaju sve odgovarajuće mjere kako bi osigurale potpuno poštovanje ovog cilja.
2. Ugovorne stranke potvrđuju da je slobodno, pošteno i neometano tržišno natjecanje važno za promicanje ciljeva ovog Sporazuma i smatraju da su za učinkovito pružanje usluga zračnog prijevoza važni sveobuhvatno pravo tržišnog natjecanja i neovisno tijelo za zaštitu tržišnog natjecanja te pouzdana i djelotvorna provedba njihova prava tržišnog natjecanja. Pravo tržišnog natjecanja svake od ugovornih stranaka kojim se uređuju pitanja obuhvaćena ovim člankom, s njegovim povremenim izmjenama, primjenjuje se na operacije zračnih prijevoznika na državnom području svake od ugovornih stranaka. Ugovorne stranke dijele cilj usklađenosti i konvergencije prava tržišnog natjecanja te njegove djelotvorne primjene. Ugovorne stranke surađuju, kad je to potrebno i opravdano, na djelotvornoj primjeni prava tržišnog natjecanja, među ostalim i dopuštajući, u skladu sa svojim propisima i sudskom praksom, da njihovi zračni prijevoznici ili drugi državljani daju informacije koje su važne za mjeru u području prava tržišnog natjecanja koju poduzimaju tijela za zaštitu tržišnog natjecanja jedne od ugovornih stranaka.

3. Ni jedna odredba ovog Sporazuma ne može utjecati na, ograničavati niti ugrožavati autoritet i ovlasti nadležnih subjekata za zaštitu tržišnog natjecanja i sudova bilo koje ugovorne stranke i Europske komisije, a sva pitanja koja se odnose na primjenu zakonodavstva u području tržišnog natjecanja i dalje su u isključivoj nadležnosti tih nadležnih subjekata i tih sudova. Stoga se ni jednom mjerom koju neka od ugovornih stranaka poduzme na temelju ovog članka ne dovode u pitanje eventualne mjere koje poduzimaju navedeni nadležni subjekti i sudovi.

4. Svaka mjera poduzeta na temelju ovog članka pod isključivom je odgovornošću ugovornih stranaka i usmjerena je isključivo prema drugoj ugovornoj stranci ili zračnim prijevoznicima iz druge ugovorne stranke koji pružaju usluge zračnog prijevoza s odredištem u ugovornim strankama ili s polazištem iz ugovornih stranaka. Takva mjera ne može biti predmet postupka za rješavanje sporova predviđenog u članku 22. (Rješavanje sporova i arbitraža).

Nepošteno tržišno natjecanje

5. Svaka ugovorna stranka dužna je ukinuti sve oblike diskriminacije ili nepoštenih praksi koje bi mogle negativno utjecati na mogućnost za zračne prijevoznike iz druge ugovorne stranke da se natječu u pružanju usluga zračnog prijevoza uz uvjete poštenog i jednakog tržišnog natjecanja.

Subvencije i državne potpore

6. Ni jedna ugovorna stranka ne smije davati niti dopustiti davanje subvencija ili državnih potpora svojim zračnim prijevoznicima ako bi te subvencije ili državne potpore mogle na neopravdan način negativno utjecati na mogućnost za zračne prijevoznike iz druge ugovorne stranke da se natječu u pružanju usluga zračnog prijevoza uz uvjete poštenog i jednakog tržišnog natjecanja. Takve subvencije ili potpore mogu uključivati, ali nisu ograničene na: unakrsno subvencioniranje, pokrivanje gubitaka iz redovnog poslovanja, pribavljanje kapitala, bespovratna sredstva, jamstva, zajmove ili osiguranje po povlaštenim uvjetima, zaštitu od stečaja, odustajanje od naplate dugovanja, odustajanje od uobičajenog povrata na uložena javna sredstva, porezne olakšice ili oslobođenja od poreza, naknade za financijske obveze koje nameću tijela javne vlasti i pristup, na diskriminacijskoj ili nekomercijalnoj osnovi, objektima i uslugama u zračnoj plovidbi ili u zračnim lukama, gorivu, zemaljskim uslugama, sigurnosti, računalnim sustavima rezervacija, dodjeli slotova ili drugim povezanim objektima odnosno uslugama potrebnima za pružanje usluga zračnog prijevoza.

7. Ako ugovorna stranka daje subvencije ili državne potpore zračnom prijevozniku, ona primjerenim sredstvima osigurava da te mjere budu transparentne, a među tim sredstvima može biti i zahtjev da zračni prijevoznik jasno i zasebno navede tu subvenciju ili tu potporu u svojim financijskim izvještajima.

8. Na zahtjev druge ugovorne stranke svaka ugovorna stranka toj drugoj ugovornoj stranci u razumnom roku dostavlja financijske izvještaje koji se odnose na subjekte pod jurisdikcijom prve ugovorne stranke i sve ostale informacije koje druga ugovorna stranka može razumno zatražiti kako bi osigurala da se poštuju odredbe ovog članka. To može uključivati detaljne informacije o subvencijama i potporama u smislu stavka 6. Ugovorna stranka koja traži pristup informacijama može biti dužna postupati s tim informacijama na povjerljiv način.

9. Ne dovodeći u pitanje mjere koje je poduzelo nadležno tijelo za zaštitu tržišnog natjecanja ili koje je poduzeo sud nadležan za provedbu pravila iz stavaka 5. i 6.:

- (a) ako jedna ugovorna stranka smatra da je zračni prijevoznik izložen diskriminaciji ili nepoštenoj poslovnoj praksi u smislu stavaka 5. i 6. i da se to može dokazati, ta ugovorna stranka može drugoj ugovornoj stranci dostaviti svoje primjedbe u pisanom obliku. Nakon što je obavijestila drugu ugovornu stranku, ugovorna stranka može se obratiti i nadležnim javnim tijelima na državnom području druge ugovorne stranke, a posebno javnim subjektima na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini, kako bi raspravila pitanja na koja se odnosi ovaj članak. Osim toga, ugovorna stranka može zatražiti savjetovanje s drugom ugovornom strankom o tom pitanju kako bi se riješio problem. Ta savjetovanja održavaju se u roku od trideset (30) dana od primitka zahtjeva. U međuvremenu, ugovorne stranke razmjenjuju dovoljno informacija kako bi omogućile potpuno razmatranje primjedbe koju je iznijela jedna od ugovornih stranaka;
- (b) ako ugovorne stranke ne uspiju riješiti problem savjetovanjem u roku od trideset (30) dana od početka savjetovanja ili ako savjetovanje ne započne u roku od trideset (30) dana od primitka zahtjeva koji se odnosi na navodno kršenje stavaka 5. i 6., ugovorna stranka koja je zatražila savjetovanje ima pravo dotičnim zračnim prijevoznicima iz druge ugovorne stranke suspendirati ostvarivanje prava koja su im dodijeljena ovim Sporazumom tako što odbija, opoziva ili suspendira odobrenje za rad; ugovorna stranka koja je zatražila savjetovanje također može za ostvarivanje tih prava nametnuti uvjete koje smatra nužnima ili uvesti pristojbe ili poduzeti druge mjere. Sve mjere poduzete na temelju ovog stavka moraju biti primjerene, razmjerne te u pogledu područja primjene i trajanja ograničene na ono što je prijeko potrebno.

10. Svaka ugovorna stranka djelotvorno primjenjuje protumonopolsko zakonodavstvo u skladu sa stavkom 2. te zračnim prijevoznicima zabranjuje:

- (a) da u suradnji s drugim zračnim prijevoznicima sklapaju sporazume, donose odluke ili sudjeluju u usklađenim djelovanjima, koji mogu utjecati na usluge zračnog prijevoza s odredištem u toj ugovornoj stranci ili s polazištem iz te ugovorne stranke, i čiji je cilj ili posljedica sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja. Ova se zabrana može proglasiti neprimjenjivom ako takvi sporazumi, takve odluke ili takve prakse doprinose poboljšanju stvaranja ili distribucije usluga ili promicanju tehničkog ili gospodarskog napretka, a istodobno potrošačima omogućuju pravedan udio u koristi koja iz njih proizlazi i pri tome: i. dotičnim poduzećima ne nameću ograničenja koja nisu nužna za postizanje navedenih ciljeva; ii. tim zračnim prijevoznicima ne pružaju mogućnost isključivanja konkurencije s tržišta s obzirom na znatan dio dotičnih proizvoda; te
- (b) da zloupotrebljavaju vladajući položaj što može utjecati na usluge zračnog prijevoza s odredištem u toj ugovornoj stranci ili s polazištem iz te ugovorne stranke.

11. Svaka od ugovornih stranaka povjerava provedbu protumonopolskog zakonodavstva iz stavka 10. isključivo svojem nadležnom neovisnom tijelu za zaštitu tržišnog natjecanja ili svojem nadležnom sudu.

12. Ne dovodeći u pitanje mjere koje je poduzelo nadležno tijelo za zaštitu tržišnog natjecanja ili koje je poduzeo sud nadležan za provedbu pravila iz stavka 10., ako jedna od ugovornih stranaka smatra da je pojedini zračni prijevoznik izložen navodnom kršenju stavka 10. i da se to može dokazati, ta ugovorna stranka može drugoj ugovornoj stranci dostaviti svoje primjedbe u pisanom obliku. Nakon što je obavijestila drugu ugovornu stranku, ugovorna stranka može se obratiti i nadležnim javnim tijelima na državnom području druge ugovorne stranke, a posebno javnim subjektima na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini, kako bi raspravila pitanja na koja se odnosi ovaj članak. Osim toga, ugovorna stranka može zatražiti savjetovanje s drugom ugovornom strankom o tom pitanju kako bi se riješio problem. Ta savjetovanja održavaju se u roku od trideset (30) dana od primitka zahtjeva. U međuvremenu, ugovorne stranke razmjenjuju dovoljno informacija kako bi omogućile potpuno razmatranje primjedbe koju je iznijela jedna od ugovornih stranaka.

13. Ako ugovorne stranke ne uspiju riješiti problem savjetovanjem u roku od trideset (30) dana od početka savjetovanja ili ako savjetovanje ne započne u roku od trideset (30) dana od primitka zahtjeva koji se odnosi na navodno kršenje stavka 10. i ako nadležno tijelo za zaštitu tržišnog natjecanja ili nadležni sud utvrdi kršenje protumonopolskih propisa, ugovorna stranka koja je zatražila savjetovanje ima pravo dotičnim zračnim prijevoznicima iz druge ugovorne stranke suspendirati ostvarivanje prava koja su im dodijeljena ovim Sporazumom tako što odbija, opoziva ili suspendira odobrenje za rad; ugovorna stranka koja je zatražila savjetovanje također može za ostvarivanje tih prava nametnuti uvjete koje smatra nužnima ili uvesti pristojbe ili poduzeti druge mjere. Sve mjere poduzete na temelju ovog stavka moraju biti primjerene, razmjerne te u pogledu područja primjene i trajanja ograničene na ono što je prijeko potrebno.

ČLANAK 8.

Komercijalne aktivnosti

Podložno prijelaznim odredbama iz Priloga I., ugovorne stranke osiguravaju da se njihovim zakonodavstvima, pravilima ili postupcima provode i primjenjuju barem regulatorni zahtjevi i standardi koji se odnose na zračni prijevoz utvrđeni u dijelu A Priloga II.

Poslovanje

1. Ugovorne stranke slažu se da bi prepreke poslovanju na koje nailaze komercijalni operatori mogle negativno utjecati na koristi koje se žele postići ovim Sporazumom. Ugovorne stranke stoga ulaze u djelotvoran i recipročan proces uklanjanja prepreka poslovanju komercijalnih operatora iz obiju ugovornih stranaka ako takve prepreke mogu negativno utjecati na komercijalne operacije, uzrokovati narušavanje tržišnog natjecanja ili omesti razvoj jednakih uvjeta tržišnog natjecanja.
2. Zajednički odbor predviđen u članku 21. (Zajednički odbor) razvija proces suradnje u vezi s poslovanjem i komercijalnim mogućnostima; on prati napredak ostvaren u djelotvornom uklanjanju prepreka poslovanju komercijalnih operatora i redovno preispituje situaciju, posebno kada je riječ o kretanjima u smislu zakonodavnih i regulatornih izmjena. U skladu s člankom 21. (Zajednički odbor) ugovorna stranka može zatražiti sastanak Zajedničkog odbora radi rasprave o svakom pitanju povezanom s primjenom ovog članka.

Predstavnici zračnih prijevoznika

3. Zračni prijevoznici iz svake ugovorne stranke imaju pravo na državnom području druge ugovorne stranke uspostaviti urede i objekte koji su potrebni za pružanje usluga u okviru ovog Sporazuma.

4. Zračni prijevoznici iz svake ugovorne stranke imaju pravo, u skladu sa zakonima i propisima druge ugovorne stranke u vezi s ulaskom, boravištem i zapošljavanjem, dovesti i zadržati na državnom području druge ugovorne stranke svoje komercijalno, rukovodeće, prodajno, tehničko, operativno i drugo stručno osoblje koje je potrebno za podršku pružanju usluga zračnog prijevoza. Obje su ugovorne stranke dužne olakšati i ubrzati dodjelu odobrenja za rad, ako su ona potrebna, za osoblje zaposleno u uredima u skladu s ovim stavkom, posebno za ono osoblje koje obavlja određene privremene poslove čije trajanje ne premašuje devedeset (90) dana, podložno važećim zakonima i propisima. Od zračnih prijevoznika iz obiju ugovornih stranaka ne zahtijeva se da imaju lokalnog partnera.

Zemaljske usluge

5. Ne dovodeći u pitanje drugi podstavak, svaki zračni prijevoznik iz jedne ugovorne stranke ima na državnom području druge ugovorne stranke:

(a) pravo na obavljanje vlastitih zemaljskih usluga („samostalno obavljanje usluga”); ili

- (b) pravo na odabir među konkurentskim dobavljačima koji pružaju zemaljske usluge u cijelosti ili djelomično, ako je tim dobavljačima dopušten pristup tržištu na temelju zakona i propisa svake od ugovornih stranaka i ako su takvi dobavljači prisutni na tržištu.

Prava iz prvog podstavka točaka (a) i (b) podliježu samo specifičnim ograničenjima u smislu prostora ili kapaciteta koja proizlaze iz potrebe za održavanjem sigurnog rada zračne luke. Ako je na temelju takvih ograničenja samostalno obavljanje usluga ograničeno, spriječeno ili isključeno i ako nema stvarnog tržišnog natjecanja među pružateljima zemaljskih usluga, dotična ugovorna stranka osigurava da sve takve usluge budu dostupne svim zračnim prijevoznicima pod jednakim i primjerenim uvjetima; cijene tih usluga određuju se prema relevantnim, objektivnim, transparentnim i nediskriminirajućim kriterijima.

6. Svaki pružatelj zemaljskih usluga, neovisno o tome je li zračni prijevoznik, ima pravo na državnom području druge ugovorne stranke pružati zemaljske usluge zračnim prijevoznicima koji posluju u istoj zračnoj luci, podložno odobrenju i u skladu s važećim zakonima i propisima.

Dodjeljivanje slotova u zračnim lukama

7. Svaka se ugovorna stranka dužna pobrinuti da se njezini propisi, smjernice i postupci za upravljanje slotovima u zračnim lukama koje se nalaze na njezinu državnom području primjenjuju neovisno, transparentno, djelotvorno i nediskriminirajuće te da ti propisi, smjernice i postupci nisu prepreka za pristup tržištima.

Operativni planovi, programi i rasporedi

8. Ugovorna stranka može u isključivo informativne svrhe zahtijevati da je se obavješćuje o operativnim planovima, programima i rasporedima usluga zračnog prijevoza koje se pružaju u okviru ovog Sporazuma. Ako ugovorna stranka zahtijeva takvo obavješćivanje, dužna je na najmanju moguću mjeru smanjiti administrativno opterećenje koje zbog zahtjevâ i postupaka u pogledu obavješćivanja nastaje za posrednike u zračnom prijevozu i za zračne prijevoznike iz druge ugovorne stranke.

Prodaja, lokalni troškovi i doznake sredstava

9. Svaki zračni prijevoznik iz svake ugovorne stranke ima pravo baviti se prodajom usluga zračnog prijevoza i povezanih usluga na državnom području druge ugovorne stranke, za svoj račun ili za račun drugog zračnog prijevoznika, izravno ili, prema nahodjenju zračnog prijevoznika, preko svojih prodajnih zastupnika ili preko drugih posrednika koje odabere ili putem interneta ili bilo kojeg drugog dostupnog kanala. Svaki zračni prijevoznik ima pravo prodavati te usluge, a svaka osoba smije ih slobodno kupovati u valuti tog državnog područja ili u slobodno konvertibilnim valutama u skladu s važećim nacionalnim propisima o konverziji valuta.

10. Zračnim prijevoznicima iz svake ugovorne stranke dopušteno je na državnom području druge ugovorne stranke plaćati troškove nastale na tom državnom području, uključujući, iako ne i ograničeno na, kupovinu goriva, u lokalnoj valuti ili u slobodno konvertibilnim valutama u skladu s važećim nacionalnim propisima o konverziji valuta i vanjskoj trgovini.

11. Svaki zračni prijevoznik ima pravo, ako to zatraži, provesti konverziju svih svojih prihoda koji preostanu nakon odbitka lokalnih troškova u slobodno konvertibilne valute te u svakom trenutku i na bilo koji način doznačiti te prihode u zemlju po vlastitom izboru, bez ograničenja i davanja, prema važećem tečaju u trenutku zahtjeva za doznakom.

Administrativni postupci povezani s konverzijom i doznakom takvih prihoda primjenjuju se u skladu s važećim propisima o konverziji valuta svake od ugovornih stranaka. Konverzija i doznaka ne podliježu naknadama osim naknada koje banke uobičajeno naplaćuju za tu konverziju i tu doznakom.

Dogovori o zajedničkom plasiranju na tržište

12. Kad pruža ili nudi usluge u okviru ovog Sporazuma, svaki zračni prijevoznik iz ugovorne stranke može sklapati dogovore o zajedničkom plasiranju na tržište, kao što su dogovori o rezervaciji kapaciteta ili dogovori o skupnoj oznaci, s:

- (a) jednim zračnim prijevoznikom iz ugovornih stranaka ili više takvih zračnih prijevoznika; i
- (b) jednim zračnim prijevoznikom iz treće zemlje ili više takvih zračnih prijevoznika; i
- (c) jednim površinskim (kopnenim ili morskim) prijevoznikom iz bilo koje zemlje ili više takvih prijevoznika;

pod uvjetom: i. da prijevoznik koji pruža uslugu ima odgovarajuća prava prometovanja; i ii. da prijevoznici koji komercijaliziraju uslugu imaju odgovarajuća prava na dotične rute; i iii. da ti dogovori ispunjavaju zahtjeve u pogledu sigurnosti i konkurentnosti koji se obično primjenjuju na dogovore te vrste.

13. Kad je riječ o putničkom prijevozu na letu koji je prodan u okviru dogovora o zajedničkom plasiranju na tržište, kupca se u trenutku prodaje karte ili u trenutku prijave za let, ili u svakom slučaju prije ukrcaja, kada se radi o letu uz presjedanje bez prijave za let, mora obavijestiti o tome koji će prijevoznik izvršiti prijevoz za svaki dio usluge.

Intermodalne usluge

14. Kad je riječ o putničkom prijevozu, pružatelji usluga površinskog prijevoza ne podliježu zakonima i propisima kojima se uređuje zračni prijevoz isključivo zbog toga što površinski prijevoz izvodi zračni prijevoznik pod svojim imenom.

15. Neovisno o drugim odredbama ovog Sporazuma, zračnim prijevoznicima i neizravnim pružateljima usluga prijevoza tereta iz ugovornih stranaka dopušta se, bez ograničenja, da se u vezi s međunarodnim zračnim prometom koriste bilo kojim sredstvom za površinski prijevoz tereta do bilo koje točke na državnim područjima ugovornih stranaka ili u trećim zemljama, ili od bilo koje takve točke, uključujući prijevoz do i od svih međunarodno priznatih zračnih luka koje raspolažu carinskim objektima i uključujući, ako je to primjenjivo, pravo prijevoza tereta pod carinskim nadzorom, u skladu s primjenjivim zakonima i propisima. Taj teret, bilo da se prevozi površinom ili zrakom, ima pristup carinskim postupcima i objektima u zračnim lukama. Zračni prijevoznici mogu odabrati da sami obavljaju vlastiti površinski prijevoz ili da ga povjere drugim površinskim prijevoznicima, među ostalim i drugim zračnim prijevoznicima ili neizravnim pružateljima usluga zračnog prijevoza tereta. Takve usluge intermodalnog prijevoza tereta mogu se nuditi po jedinstvenoj paušalnoj cijeni koja obuhvaća kombinaciju zračnog i površinskog prijevoza, pod uvjetom da se pošiljatelj ne dovede u zabludu u vezi s naravi i modalitetima takvog prijevoza.

Franšizing i branding

16. Zračni prijevoznici iz svake ugovorne stranke imaju pravo sklapanja dogovora o franšizingu ili brandingu s trgovačkim društvima, među ostalim i sa zračnim prijevoznicima, iz bilo koje od ugovornih stranaka ili iz trećih zemalja, pod uvjetom da zračni prijevoznici imaju odgovarajuće odobrenje i da ispunjavaju uvjete propisane na temelju zakona i propisa koje ugovorne stranke primjenjuju na takve dogovore, osobito one kojima se zahtijeva otkrivanje identiteta zračnog prijevoznika koji pruža uslugu.

Najam

17. Zračni prijevoznici iz svake ugovorne stranke mogu sklopiti dogovore o davanju zrakoplova s posadom ili bez posade za pružanje usluga međunarodnog zračnog prijevoza:

- (a) sa svim zračnim prijevoznicima iz ugovornih stranaka; i
- (b) s jednim zračnim prijevoznikom iz treće zemlje ili više takvih zračnih prijevoznika;

pod uvjetom da svi sudionici u takvim sporazumima imaju odgovarajuća odobrenja i da ispunjavaju uvjete propisane na temelju zakona i propisa koje ugovorne stranke primjenjuju na takve dogovore. Ni jedna od dviju ugovornih stranaka ne smije zahtijevati od zračnog prijevoznika koji pruža zrakoplove da ima prava prometovanja u okviru ovog Sporazuma za rute na kojima će zrakoplov obavljati operacije. Ugovorne stranke mogu zahtijevati da te sporazume odobre njihova nadležna tijela. Ako ugovorna stranka na nediskriminirajućoj osnovi zahtijeva takvo odobrenje, dužna je na najmanju moguću mjeru smanjiti administrativno opterećenje koje zbog postupka za ishođenje odobrenja nastaje za zračne prijevoznike.

ČLANAK 9.

Carine i davanja

1. Po dolasku na državno područje jedne ugovorne stranke zrakoplovi zračnih prijevoznika iz druge ugovorne stranke kojima se pružaju usluge međunarodnog zračnog prijevoza, njihova uobičajena oprema, gorivo, maziva, potrošni tehnički materijal, zemaljska oprema, rezervni dijelovi (uključujući motore), zalihe zrakoplova (posebno hrana, pića, alkoholna pića, duhan i drugi proizvodi namijenjeni za prodaju putnicima ili za upotrebu od strane putnika u ograničenim količinama tijekom leta) i drugi predmeti namijenjeni za upotrebu ili upotrebljavani isključivo u vezi s radom ili opsluživanjem zrakoplova kojima se pružaju usluge međunarodnog zračnog prijevoza izuzimaju se, na temelju reciprociteta, od svih uvoznih ograničenja, poreza na imovinu i kapitalnih poreza, carina, trošarina i sličnih davanja ili pristojbi:

- (a) koje su uvela nacionalna tijela, lokalna tijela ili Europska unija; i
- (b) koji nisu izračunani ne temelju troška pruženih usluga pod uvjetom da ta oprema i te zalihe ostanu u zrakoplovu.

2. Na temelju reciprociteta također se izuzimaju od poreza, carina, davanja i pristojbi iz stavka 1., uz iznimku pristojbi izračunanih na temelju troška pruženih usluga:

- (a) zalihe zrakoplova unesene na državno područje ugovorne stranke ili dobavljene na državnom području ugovorne stranke i ukrcane u zrakoplov, u razumnim količinama, predviđene za upotrebu u zrakoplovu zračnog prijevoznika iz druge ugovorne stranke kojim se pružaju usluge međunarodnog zračnog prijevoza koji je na odlasku, čak i kad se te zalihe trebaju koristiti na dijelu leta koji se izvodi iznad navedenog državnog područja;
- (b) zemaljska oprema i rezervni dijelovi (posebno motori) uneseni na državno područje jedne ugovorne stranke radi servisiranja, održavanja ili popravaka zrakoplova zračnog prijevoznika iz druge ugovorne stranke kojima se pružaju usluge međunarodnog zračnog prijevoza;
- (c) gorivo, maziva i potrošni tehnički materijal uneseni na državno područje jedne ugovorne stranke ili dobavljeni na tom državnom području za upotrebu u zrakoplovu zračnog prijevoznika iz druge ugovorne stranke kojim se pružaju usluge međunarodnog zračnog prijevoza, čak i kad se te zalihe trebaju koristiti na dijelu leta koji se izvodi iznad navedenog područja;
- (d) tiskani materijali, u skladu s carinskim zakonodavstvom svake ugovorne stranke, uneseni na državno područje jedne ugovorne stranke ili dobavljeni na tom državnom području i ukrcani u zrakoplov zračnog prijevoznika iz druge ugovorne stranke kojim se pružaju usluge međunarodnog zračnog prijevoza koji je na odlasku, čak i kad se te zalihe trebaju koristiti na dijelu leta koji se izvodi iznad navedenog državnog područja; i
- (e) sigurnosna i zaštitna oprema koja se koristi u zračnim lukama ili na teretnim terminalima.

3. Neovisno o drugim protivnim odredbama, ništa u ovom Sporazumu ne sprečava ugovornu stranku da na nediskriminirajući način primjenjuje namete, poreze, carine, davanja ili pristojbe za gorivo dobavljeno na njezinu državnom području za upotrebu u zrakoplovu zračnog prijevoznika koji obavlja prijevoz između dviju točaka koje se nalaze na njezinu državnom području.
4. Uobičajena oprema koja se nalazi u zrakoplovu, kao i materijal, zalihe i rezervni dijelovi iz stavaka 1. i 2. koji se obično drže u zrakoplovu čiji je operator zračni prijevoznik iz jedne ugovorne stranke može se istovariti na državnom području druge ugovorne stranke samo uz prethodno odobrenje carinskih tijela te ugovorne stranke i može se zahtijevati da se čuvaju pod nadzorom ili kontrolom tih tijela, sve do njihova ponovnog izvoza ili njihova ustupanja u skladu s važećim carinskim propisima dviju ugovornih stranaka.
5. Izuzeća predviđena u ovom članku primijenjuju se i kad su zračni prijevoznici iz jedne ugovorne stranke sklopili s drugim zračnim prijevoznikom, koji se koristi sličnim izuzećima koje je dodijelila druga ugovorna stranka, ugovor o najmu ili prijenosu artikala iz stavaka 1. i 2. na državnom području druge ugovorne stranke.
6. Ništa u ovom Sporazumu ne sprečava ugovornu stranku da primjenjuje poreze, carine, davanja i pristojbe na robu koja se prodaje putnicima, a koja nije namijenjena za potrošnju u zrakoplovu, na dijelu usluge zračnog prijevoza između dviju točaka koje se nalaze na njezinu državnom području na kojima je dopušteno ukrcavanje i iskrcavanje.
7. Prtljaga i teret u izravnom tranzitu preko državnog područja ugovorne stranke izuzimaju se od poreza, carina, davanja i drugih sličnih pristojbi koji nisu izračunani ne temelju troška pruženih usluga.

8. Može se zahtijevati da se oprema i zalihe iz stavaka 1. i 2. čuvaju pod nadzorom ili kontrolom nadležnih tijela.
9. Odredbe ovog Sporazuma ne utječu na područje poreza na dodanu vrijednost, uz iznimku primjene tog poreza na uvoz.
10. Ovaj Sporazum ne utječe na odredbe važećih sporazuma između države članice i Tunisa o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja dohotka i kapitala.

ČLANAK 10.

Korisničke naknade

1. Podložno prijelaznim odredbama iz Priloga I. ovom Sporazumu, ugovorne stranke osiguravaju da se njihovim zakonodavstvima, propisima ili postupcima provode i primjenjuju barem regulatorni zahtjevi i standardi koji se odnose na zračni prijevoz utvrđeni u dijelu A Priloga II.
2. Svaka ugovorna stranka osigurava da su korisničke naknade koje njezina nadležna tijela za korisničke naknade ili nadležni subjekti za korisničke naknade mogu uvesti zračnim prijevoznicima iz druge ugovorne stranke za korištenje uslugama zračne plovidbe i kontrole zračnog prometa izračunane na temelju troškova i da nisu diskriminirajuće. U svakom se slučaju takve korisničke naknade ne smiju uvesti zračnim prijevoznicima iz druge ugovorne stranke pod uvjetima koji su nepovoljniji od najpovoljnijih uvjeta koji su na raspolaganju bilo kojem drugom zračnom prijevozniku.

3. Svaka ugovorna stranka osigurava da su korisničke naknade koje njezina nadležna tijela za korisničke naknade ili nadležni subjekti za korisničke naknade mogu uvesti zračnim prijevoznicima iz druge ugovorne stranke za korištenje infrastrukture i usluga u zračnim lukama, infrastrukture i usluga za zaštitu zračnog prometa i povezane infrastrukture i povezanih usluga, uz iznimku korisničkih naknada koje se naplaćuju za usluge opisane u članku 8. stavku 5. (Komercijalne aktivnosti), pravedne, razumne, da nisu nepravedno diskriminirajuće, da te korisničke naknade ne diskriminiraju na temelju državne pripadnosti te da se te korisničke naknade ravnopravno raspodjeljuju među kategorijama korisnika. Ne dovodeći u pitanje članak 15. stavak 1. (Upravljanje zračnim prometom), te korisničke naknade mogu odražavati, ali ne smiju premašiti, pune troškove koje nadležna tijela za korisničke naknade ili nadležni subjekti za korisničke naknade imaju za osiguravanje odgovarajuće infrastrukture i pružanje usluga u zračnim lukama te za osiguravanje odgovarajuće infrastrukture i pružanje usluga za zaštitu zračnog prometa u dotičnoj zračnoj luci ili u dotičnom sustavu zračne luke. Te korisničke naknade mogu obuhvaćati razuman prinos na aktivu, nakon amortizacije. Objekti i usluge za koje se naplaćuju korisničke naknade stavljaju se na raspolaganje i pružaju se na učinkovitoj i ekonomičnoj osnovi. U svakom se slučaju te korisničke naknade primjenjuju na zračne prijevoznike iz druge ugovorne stranke pod uvjetima koji nisu nepovoljniji od najpovoljnijih uvjeta koji su na raspolaganju bilo kojem drugom zračnom prijevozniku u trenutku uvođenja korisničkih naknada.

4. Svaka ugovorna stranka zahtijeva od nadležnih tijela za korisničke naknade ili nadležnih subjekata za korisničke naknade na svojem državnom području i od zračnih prijevoznika koji se koriste uslugama i objektima da provode savjetovanja i razmjenjuju informacije koji su potrebni kako bi se omogućila točna procjena opravdanosti korisničkih naknada u skladu s načelima utvrđenima u stavcima 2. i 3. Svaka ugovorna stranka osigurava da nadležna tijela za korisničke naknade ili nadležni subjekti za korisničke naknade u primjerenom roku obavijeste korisnike o svakom prijedlogu izmjene korisničkih naknada kako bi se korisnicima omogućilo da izraze svoje mišljenje i iznesu svoje primjedbe.

ČLANAK 11.

Tarife i vozarine zračnog prijevoza

1. Ugovorne stranke dopuštaju da zračni prijevoznici slobodno određuju tarife i vozarine zračnog prijevoza na temelju slobodnog i poštenog tržišnog natjecanja.
2. Svaka ugovorna stranka može zahtijevati, na nediskriminirajućoj osnovi, da zračni prijevoznici iz obiju ugovornih stranaka na pojednostavnjenoj osnovi i isključivo u informativne svrhe obavješćuju njezina nadležna tijela o tarifama i vozarinama zračnog prijevoza koje nude za usluge s polazištem na njezinunom području. Od zračnih prijevoznika može se zahtijevati da dostave tu obavijest najranije u trenutku početne ponude tarife odnosno vozarine zračnog prijevoza.
3. Nadležna tijela mogu raspravljati o različitim pitanjima, a posebno o pitanjima kao što su zahtjevi i postupci u pogledu obavješćivanja o tarifama i vozarinama zračnog prijevoza te o tome jestu li tarife neopravdane, nerazumne, diskriminirajuće ili subvencionirane.

ČLANAK 12.

Statistički podaci

1. Svaka ugovorna stranka drugoj ugovornoj stranci dostavlja, na nediskriminirajućoj osnovi, dostupne statističke podatke koji se odnose na usluge zračnog prijevoza koje se pružaju u okviru ovog Sporazuma, kako se zahtijeva zakonodavstvom i propisima dviju ugovornih stranaka, i koje se može zahtijevati u skladu s razumnom procjenom.

2. Ugovorne stranke surađuju, posebno u okviru Zajedničkog odbora osnovanog člankom 21. (Zajednički odbor), kako bi olakšale međusobnu razmjenu statističkih podataka za potrebe praćenja razvoja usluga zračnog prijevoza koje se pružaju u okviru ovog Sporazuma.

GLAVA II.

REGULATORNA SURADNJA

ČLANAK 13.

Sigurnost zračnog prometa

1. Podložno prijelaznim odredbama iz Priloga I., ugovorne stranke osiguravaju da se njihovim zakonodavstvima, propisima ili postupcima provode i primjenjuju barem regulatorni zahtjevi i standardi koji se odnose na zračni prijevoz utvrđeni u dijelu B Priloga II.
2. Za potrebe pružanja usluga zračnog prijevoza obuhvaćenih ovim Sporazumom nadležna tijela ugovornih stranaka priznaju valjanost važećih svjedodžbi o plovidbenosti, certifikata o stručnosti, dozvola i licencija koje je izdala ili potvrdila druga ugovorna stranka pod uvjetom da su zahtjevi u vezi s izdavanjem ili potvrđivanjem takvih svjedodžbi, certifikata, dozvola ili licencija barem jednaki minimalnim standardima koji se mogu uspostaviti na temelju Konvencije. Međutim, nadležna tijela mogu za potrebe prelijetanja preko svojeg državnog područja odbiti priznati valjanost certifikata o stručnosti i dozvola koje je njihovim državljanima izdala ili potvrdila druga ugovorna stranka.

3. Ugovorne stranke mogu u svakom trenutku podnijeti zahtjev za savjetovanje u vezi s važećim sigurnosnim standardima druge ugovorne stranke.
4. Ugovorne stranke osiguravaju da nad zrakoplovom registriranim u jednoj ugovornoj stranci za koji se sumnja da nije u skladu s međunarodnim sigurnosnim standardima u zračnom prometu utvrđenima u skladu s Konvencijom, koji slijeće u zračnu luku otvorenu za međunarodni zračni prijevoz koja se nalazi na državnom području druge ugovorne stranke, nadležna tijela te druge ugovorne stranke provedu inspekcijski pregled na stajanci koji se provodi u unutrašnjosti zrakoplova i na vanjskim dijelovima zrakoplova kako bi se provjerili i valjanost dokumenata zrakoplova te dokumenata posade i vidljivo stanje zrakoplova i njegove opreme.
5. Nadležna tijela ugovorne stranke mogu odmah poduzeti sve primjerene mjere kad imaju dostatne razloge da pretpostave:
- (a) da zrakoplov, sastavni dio zrakoplova ili operacija zrakoplovom ne ispunjava minimalne standarde utvrđene na temelju Konvencije ili regulatorne zahtjeve iz dijela B Priloga II., ovisno o tome što je primjenjivo;
 - (b) da postoje ozbiljni razlozi za sumnju da zrakoplov ili operacija zrakoplovom ne može ispuniti minimalne standarde utvrđene na temelju Konvencije ili regulatorne zahtjeve iz dijela B Priloga II., ovisno o tome što je primjenjivo; ili
 - (c) da postoje ozbiljni razlozi za sumnju da se ne mogu poštovati ili pravilno primijeniti minimalni standardi utvrđeni na temelju Konvencije ili regulatorni zahtjevi iz dijela B Priloga II., ovisno o tome što je primjenjivo.

6. Ako nadležna tijela jedne ugovorne stranke odluče poduzeti mjere na temelju stavka 5., ona o tome odmah obavješćuju nadležna tijela druge ugovorne stranke, pri čemu navode razloge za svoju odluku.
7. Svaka se mjera koju je ugovorna stranka poduzela u skladu sa stavkom 5. ukida čim prestane postojati osnova za poduzimanje te mjere.
8. Ako se primjena mjera poduzetih na temelju stavka 5. ne prekine kad osnova za njezino poduzimanje više ne postoji, svaka ugovorna stranka može uputiti to pitanje Zajedničkom odboru.

ČLANAK 14.

Zaštita zračnog prometa

1. Podložno prijelaznim odredbama iz Priloga I., ugovorne stranke osiguravaju da se njihovim zakonodavstvima, propisima ili postupcima provode i primjenjuju barem regulatorni zahtjevi i standardi koji se odnose na zračni prijevoz utvrđeni u dijelu C Priloga II.
2. Uz puno uvažavanje i poštovanje suvereniteta obiju ugovornih stranaka, ugovorna stranka može pristati na to da druga ugovorna stranka posjeti jednu zračnu luku ili više zračnih luka prve ugovorne stranke u pogledu mjera zaštite zračnog prometa koje se primjenjuju u toj zračnoj luci odnosno u tim zračnim lukama. Ugovorne stranke uspostavljaju mehanizme potrebne za razmjenu informacija o rezultatima tih posjeta.

3. Ugovorne stranke potvrđuju svoje obveze koje imaju jedna prema drugoj u pogledu osiguravanja zaštite civilnog zračnog prometa od nezakonitog ometanja, a osobito svoje obveze u skladu s Konvencijom, Konvencijom o kaznenim djelima i nekim drugim djelima počinjenima u zrakoplovima, potpisanom u Tokiju 14. rujna 1963., Konvencijom o suzbijanju nezakonite otmice zrakoplova, potpisanom u Den Haagu 16. prosinca 1970., Konvencijom o suzbijanju nezakonitih akata protiv sigurnosti civilnog zrakoplovstva, potpisanom u Montrealu 23. rujna 1971., Protokolom o suzbijanju nezakonitih djela nasilja u zračnim lukama koje služe međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, potpisanom u Montrealu 24. veljače 1988. i Konvencijom o obilježavanju plastičnih eksploziva s ciljem njihova otkrivanja, potpisanom u Montrealu 1. ožujka 1991., ako su obje ugovorne stranke ujedno stranke tih konvencija, te u skladu sa svim drugim konvencijama i protokolima o zaštiti civilnog zračnog prometa čije su stranke obje ugovorne stranke.
4. Ugovorne stranke jedna drugoj na zahtjev pružaju svu potrebnu pomoć s ciljem sprečavanja djela nezakonite otmice civilnih zrakoplova i drugih nezakonitih djela usmjerenih protiv sigurnosti takvih zrakoplova, njihovih putnika i njihove posade, zračnih luka, navigacijskih uređaja i usluga te bilo koje druge prijetnje zaštiti civilnog zrakoplovstva.
5. Ugovorne stranke u svojim uzajamnim odnosima postupaju u skladu s međunarodnim standardima zaštite zračnog prometa i odgovarajućim preporučenim praksama koje je utvrdio ICAO i koje su utvrđene u prilogima Konvenciji u mjeri u kojoj se te odredbe primjenjuju na ugovorne stranke. Ugovorne stranke zahtijevaju da operatori zrakoplova upisanih u njihovim registrima, operatori koji svoje glavno poslovno sjedište ili stalno boravište imaju na njihovu državnom području i operatori zračnih luka koje se nalaze na njihovu državnom području postupaju u skladu s tim odredbama o zaštiti zračnog prometa.

6. Svaka ugovorna stranka osigurava da se na njezinu državnom području provode djelotvorne mjere za zaštitu civilnog zračnog prometa od nezakonitog ometanja, uključujući, no ne i ograničavajući se na, zaštitne preglede putnika i njihove ručne prtljage, zaštitne preglede predane prtljage i zaštitne kontrole osoba koje nisu putnici, uključujući posadu, i predmeta koje nose, zaštitne preglede i kontrole tereta, pošte, zaliha u zrakoplovima i zaliha u zračnim lukama te kontrole pristupa štićenim područjima zračne luke i zaštitno ograničenim područjima. Te se mjere prilagođavaju svakom porastu prijetnji za zaštitu zračnog prometa. Svaka ugovorna stranka slaže se da se od njezinih zračnih prijevoznika može zahtijevati da poštuju odredbe o zaštiti zračnog prometa iz stavka 5. i druge odredbe o zaštiti zračnog prometa koje je druga ugovorna stranka propisala za ulazak na svoje državno područje, odlazak s tog državnog područja ili boravak na tom državnom području.

7. Uz puno uvažavanje i poštovanje suvereniteta druge ugovorne stranke, jedna ugovorna stranka može donijeti mjere zaštite koje se odnose na ulazak na njezino državno područje i hitne mjere radi suočavanja s konkretnom sigurnosnom prijetnjom o kojima bi trebala bez odgode obavijestiti drugu ugovornu stranku. Svaka je ugovorna stranka dužna u dobroj namjeri razmotriti svaki zahtjev druge ugovorne stranke za razumnim posebnim mjerama zaštite koje se poduzimaju radi suočavanja s konkretnom prijetnjom, pri čemu prva ugovorna stranka uzima u obzir sigurnosne mjere koje je druga ugovorna stranka već primijenila i stajalište koje je druga ugovorna stranka iznijela. Međutim, svaka ugovorna stranka priznaje da ni jedna odredba ovog članka ne ograničava mogućnost ugovorne stranke da uskrati ulazak na svoje državno područje bilo kojem letu koji smatra prijetnjom svojoj sigurnosti. Osim u hitnom slučaju u kojem to razumno nije moguće, svaka ugovorna stranka unaprijed obavješćuje drugu ugovornu stranku o svim posebnim zaštitnim mjerama koje namjerava uvesti, a koje bi mogle imati znatan financijski ili operativni učinak na usluge zračnog prijevoza koje su predviđene u ovom Sporazumu. Svaka ugovorna stranka može zatražiti sastanak Zajedničkog odbora predviđenog u članku 21. (Zajednički odbor) radi rasprave o takvim mjerama zaštite.

8. Ako se dogodi otmica civilnih zrakoplova ili neko drugo nezakonito djelo usmjereno protiv sigurnosti takvih zrakoplova, njihovih putnika i njihove posade, zračnih luka ili navigacijskih uređaja i usluga ili ako postoji prijetnja od nekog od takvih djela, ugovorne stranke pomažu jedna drugoj olakšavanjem komunikacije i drugim primjerenim mjerama usmjerenima na brzo i sigurno okončanje takvog događaja ili takve prijetnje.

9. Svaka ugovorna stranka poduzima sve mjere koje smatra izvedivima kako bi osigurala da se zrakoplov koji je predmet nezakonite otmice zrakoplova ili drugih akata nezakonitog ometanja i koji se nalazi na tlu na njezinu državnom području zadrži na tlu, osim ako je njegov odlazak nužan radi prevladavajuće nužnosti zaštite ljudskih života. Ako je to izvedivo, takve se mjere poduzimaju nakon uzajamnih savjetovanja.

10. Ako jedna ugovorna stranka ima opravdane razloge za sumnju da se druga ugovorna stranka ne pridržava odredaba o zaštiti zračnog prometa iz ovog članka, ta ugovorna stranka traži hitno savjetovanje s drugom ugovornom strankom.

11. Ne dovodeći u pitanje članak 4. (Odbijanje, opoziv, suspenzija ili ograničenje odobrenja), nepostizanje zadovoljavajućeg dogovora u roku od petnaest (15) dana od datuma zahtjeva iz stavka 10. razlog je za odbijanje, opoziv, ograničavanje odobrenja za rad ili uvođenje uvjeta u odnosu na odobrenje za rad jednog zračnog prijevoznika ili više zračnih prijevoznika iz druge ugovorne stranke.

12. Ugovorna stranka može poduzeti privremene mjere prije isteka roka od petnaest (15) dana iz stavka 11. ako je to opravdano zbog neposredne i izvanredne prijetnje.

13. Svaka mjera poduzeta u skladu sa stavkom 11. prekida se čim se druga ugovorna stranka u cijelosti uskladi s odredbama ovog članka.

ČLANAK 15.

Upravljanje zračnim prometom

1. Podložno prijelaznim odredbama iz Priloga I., ugovorne stranke osiguravaju da se njihovim zakonodavstvima, propisima ili postupcima provode i primjenjuju barem regulatorni zahtjevi i standardi koji se odnose na zračni prijevoz utvrđeni u dijelu D Priloga II., a u područjima koja nisu obuhvaćena regulatornim okvirom Europske unije barem postupci ICAO-a za usluge zračnog prijevoza, u skladu s uvjetima navedenima u nastavku.
2. Ugovorne stranke obvezuju se osigurati najviši stupanj suradnje u području upravljanja zračnim prometom s ciljem proširenja jedinstvenog europskog neba na Tunis i poboljšanja postojećih sigurnosnih standarda i sveukupne učinkovitosti zračnog prometa u Europi, optimizacije kapaciteta i smanjenja kašnjenja na najmanju moguću mjeru. U tu svrhu Tunis sudjeluje u radu Odbora za jedinstveno nebo kao promatrač. Zajednički odbor odgovoran je za praćenje i olakšavanje suradnje u području upravljanja zračnim prometom.
3. Radi lakšeg ostvarivanja ciljeva jedinstvenog europskog neba na njihovim državnim područjima:
 - (a) Tunis poduzima potrebne mjere za prilagodbu svojih usluga zračne plovidbe i svojih institucionalnih i nadzornih struktura za upravljanje zračnim prometom kako bi ih uskladio sa zahtjevima jedinstvenog europskog neba, osobito u području sigurnosti zračnog prometa;
 - (b) Tunis je dužan uspostaviti primjereno nacionalno nadzorno tijelo koje barem funkcionalno neovisno o pružatelju ili pružateljima usluga zračne plovidbe;

- (c) Europska unija uključuje Tunis u relevantne operativne inicijative u područjima usluga zračne plovidbe, zračnog prostora i interoperabilnosti koje proizlaze iz jedinstvenog europskog neba, posebno:
- i. suradnjom s Tunisom u postojećem funkcionalnom bloku zračnog prostora ili uključivanjem Tunisa u takav blok;
 - ii. sudjelovanjem u mrežnim funkcijama jedinstvenog europskog neba, osobito u razmjeni podataka o prometnim tokovima;
 - iii. usklađivanjem s planovima za uvođenje SESAR-a;
 - iv. poboljšavanjem interoperabilnosti; te
- (d) ugovorne stranke surađuju u području plana performansi Europske unije s ciljem optimiranja ukupne učinkovitosti letova, smanjenja troškova te povećanja sigurnosti i kapaciteta postojećih sustava. Ta se suradnja osobito odnosi na sredstva za mjerenje pokazatelja performansi i upotrebu alata za upravljanje zračnim prostorom i organizaciju zračnog prostora.

ČLANAK 16.

Zaštita okoliša

1. Podložno prijelaznim odredbama iz Priloga I., ugovorne stranke osiguravaju da se njihovim zakonodavstvima, propisima ili postupcima provode i primjenjuju barem regulatorni zahtjevi i standardi koji se odnose na zračni prijevoz utvrđeni u dijelu E Priloga II.
2. Ugovorne stranke podržavaju potrebu zaštite okoliša promicanjem održivog razvoja zrakoplovstva. Ugovorne stranke namjeravaju surađivati radi utvrđivanja pitanja povezanih s utjecajem zrakoplovstva na okoliš.
3. Ugovorne stranke prepoznaju važnost suradnje kako bi razmotrile i na najmanju moguću mjeru svele učinke zrakoplovstva na okoliš, u skladu s ciljevima ovog Sporazuma.
4. Ugovorne stranke prepoznaju važnost borbe protiv klimatskih promjena, što podrazumijeva rad na rješavanju problema emisija stakleničkih plinova povezanih sa zrakoplovstvom, i na nacionalnoj i na međunarodnoj razini. Ugovorne stranke slažu se da će intenzivnije surađivati na tim pitanjima, među ostalim i putem relevantnih multilateralnih sporazuma, osobito na provedbi globalnih tržišno utemeljenih mjera dogovorenih na 39. zasjedanju skupštine ICAO-a i na upotrebi mehanizma održivog razvoja, uspostavljenog člankom 6.4. Pariškog sporazuma donesenog u sklopu Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama, za izradu međunarodnih globalnih tržišno utemeljenih mjera za smanjenje emisija stakleničkih plinova u sektoru zrakoplovstva i na bilo kojem drugom aspektu predviđenom u navedenom članku 6. koji je od posebne važnosti za emisije iz međunarodnog zrakoplovstva.

5. Ugovorne stranke obvezuju se da će razmjenjivati informacije i da će njihovi stručnjaci voditi redovit dijalog radi poboljšanja suradnje s ciljem ograničavanja utjecaja zrakoplovstva na okoliš, uključujući:

- (a) u području istraživanja i razvoja zrakoplovnih tehnologija prihvatljivih za okoliš;
- (b) u području inovacija u upravljanju zračnim prometom s ciljem smanjivanja utjecaja zrakoplovstva na okoliš;
- (c) u području istraživanje i razvoja novih održivih goriva za zrakoplovstvo;
- (d) razmjenu stajališta o pitanjima u vezi s učincima zrakoplovstva na okoliš i u vezi sa smanjenjem emisija povezanih sa sektorom zrakoplovstva koje utječu na klimu; te
- (e) u području ublažavanja i praćenja buke s ciljem smanjenja utjecaja zrakoplovstva na okoliš.

6. Poštujući svoja prava i obveze koji proizlaze iz preuzetih multilateralnih sporazuma u području okoliša ugovorne se stranke također obvezuju djelotvorno poboljšati suradnju, a posebno financijsku i tehnološku suradnju, s obzirom na mjere usmjerene na rješavanje pitanja emisija stakleničkih plinova iz međunarodnog zrakoplovstva.

7. Ugovorne stranke prepoznaju potrebu za poduzimanjem odgovarajućih mjera radi sprečavanja utjecaja zrakoplovstva na okoliš ili upravljanja tim utjecajem, pod uvjetom da su te mjere u potpunosti u skladu s njihovim pravima i obvezama koje proizlaze iz međunarodnog prava.

ČLANAK 17.

Odgovornost zračnih prijevoznika

Ugovorne stranke potvrđuju svoje obveze u skladu s međunarodnim konvencijama koje su ugovorne stranke ratificirale.

ČLANAK 18.

Zaštita potrošača

Podložno prijelaznim odredbama iz Priloga I., ugovorne stranke osiguravaju da se njihovim zakonodavstvima, propisima ili postupcima provode i primjenjuju barem regulatorni zahtjevi i standardi koji se odnose na zračni prijevoz utvrđeni u dijelu F Priloga II.

ČLANAK 19.

Socijalni aspekti

1. Podložno prijelaznim odredbama iz Priloga I., ugovorne stranke osiguravaju da se njihovim zakonodavstvima, propisima ili postupcima provode i primjenjuju barem regulatorni zahtjevi i standardi koji se odnose na zračni prijevoz utvrđeni u dijelu G Priloga II.

2. Ugovorne stranke prepoznaju važnost razmatranja učinaka ovog Sporazuma na radnu snagu, zapošljavanje i uvjete rada. Ugovorne stranke obvezuju se surađivati na pitanjima koja se odnose na zapošljavanje u okviru ovog Sporazuma, posebno kad je riječ o utjecajima na zapošljavanje, temeljna radna prava, uvjete rada, socijalnu zaštitu i socijalni dijalog.
3. Ugovorne stranke svojim zakonodavstvima, propisima i praksama promiču visoke razine zaštite u području socijalne sigurnost i zapošljavanja u sektoru civilnog zrakoplovstva.
4. Ugovorne stranke prepoznaju važnost koristi koje nastaju kad se znatne gospodarske prednosti otvorenih i konkurentnih tržišta kombiniraju s visokim standardima rada za radnike. Ugovorne stranke provode ovaj Sporazum na način kojim se promiču visoki standardi rada, neovisno o vlasništvu nad dotičnim zračnim prijevoznicima ili o prirodi dotičnih zračnih prijevoznika, te kojim se osigurava da se prava i načela sadržana u njihovim zakonodavstvima ne narušavaju, nego djelotvorno provode.
5. Ugovorne stranke obvezuju se u svojim zakonodavstvima i svojim praksama promicati i djelotvorno provoditi temeljne standarde u području rada priznate na međunarodnoj razini, kako su sadržani u temeljnim konvencijama Međunarodne organizacije rada, koje su ratificirali Tunis i države članice EU-a.
6. Ugovorne stranke obvezuju se promicati i druge međunarodno priznate standarde i sporazume u području socijalne sigurnosti i rada koji su relevantni za sektor civilnog zrakoplovstva te njihovu djelotvornu provedbu i njihovu primjenu u okviru svojeg zakonodavstva.

7. Svaka ugovorna stranka može zatražiti sazivanje sastanka Zajedničkog odbora radi razmatranja pitanja povezanih sa zapošljavanjem koja ta stranka smatra bitnima.

GLAVA III.

INSTITUCIONALNE I ZAVRŠNE ODREDBE

ČLANAK 20.

Tumačenje i provedba

1. Ugovorne stranke poduzimaju sve odgovarajuće mjere, općenite ili posebne, kako bi osigurale ispunjavanje obveza koje proizlaze iz ovog Sporazuma i suzdržavaju se od uvođenja bilo koje mjere koja bi mogla ugroziti ostvarenje ciljeva ovog Sporazuma.
2. Svaka je ugovorna stranka odgovorna za pravilnu provedbu ovog Sporazuma na svojem državnom području.
3. Svaka ugovorna stranka drugoj ugovornoj stranci pruža sve potrebne informacije i pomoć, podložno primjenjivim zakonima i propisima dotične ugovorne stranke, u slučaju istraga o mogućim povredama koje druga ugovorna stranka provodi u okviru svojih nadležnosti predviđenih ovim Sporazumom.

4. Kad ugovorne stranke djeluju na temelju ovlasti koje su im dodijeljene ovim Sporazumom u vezi s pitanjima koja su od interesa za drugu ugovornu stranku i koja se odnose na nadležna tijela ili poduzeća iz druge ugovorne stranke, nadležna tijela te druge ugovorne stranke mora se o tome u potpunosti obavijestiti te im se mora dati prilika da iznesu primjedbe prije donošenja konačne odluke.

ČLANAK 21.

Zajednički odbor

1. Osniva se odbor sastavljen od predstavnika ugovornih stranaka (dalje u tekstu „Zajednički odbor”), koji je odgovoran za upravljanje ovim Sporazumom i njegovu pravilnu provedbu. U tu svrhu Zajednički odbor daje preporuke i donosi odluke u slučajevima predviđenima ovim Sporazumom.
2. Zajednički odbor radi i donosi odluke na temelju konsenzusa. Odluke koje donese Zajednički odbor obvezujuće su za ugovorne stranke.
3. Zajednički odbor odlukom donosi svoj poslovnik.
4. Zajednički odbor sastaje se ako i kada za to postoji potreba, a najmanje jednom godišnje. Svaka ugovorna stranka može zatražiti sazivanje sastanka Zajedničkog odbora.

5. Svaka ugovorna stranka može zatražiti sazivanje sastanka Zajedničkog odbora kako bi pokušala riješiti bilo koje pitanje u vezi s tumačenjem ili primjenom ovog Sporazuma. Takav se sastanak mora održati u najkraćem mogućem roku, a najkasnije dva (2) mjeseca nakon datuma primitka zahtjeva, osim ako su se ugovorne stranke dogovorile drukčije.
6. Za potrebe pravilne provedbe ovog Sporazuma ugovorne stranke razmjenjuju informacije te se na zahtjev bilo koje od ugovornih stranaka savjetuju u okviru Zajedničkog odbora.
7. Zajednički odbor odlukom potvrđuje evaluaciju koju Europska unija provede o tome kako Tunis provodi i primjenjuje regulatorne zahtjeve i standarde zakonodavstva Europske unije, kako je opisano u točki 1. Priloga I.
8. Zajednički odbor razmatra pitanja koja se odnose na ulaganja u zračne prijevoznike iz ugovornih stranaka te na promjene u učinkovitom nadzoru nad zračnim prijevoznicima iz ugovornih stranaka.
9. Zajednički odbor također razvija suradnju osobito provodeći, iako ne i ograničavajući se na:
 - (a) preispitivanje tržišnih uvjeta koji utječu na usluge zračnog prijevoza u okviru ovog Sporazuma;

- (b) razmatranje, u cilju pronalaska djelotvornog rješenja, pitanja povezanih s poslovanjem i s komercijalnim mogućnostima iz članka 8. (Komericalne aktivnosti) koja mogu prije svega ometati pristup tržištu i neometano pružanje usluga zračnog prijevoza u okviru ovog Sporazuma, što je sredstvo za osiguravanje poštenog tržišnog natjecanja, regulatornog približavanja i smanjivanje regulatornih ograničenja u pružanju usluga zračnog prijevoza;
- (c) razmjenu informacija, uključujući o izmjenama zakonodavstava, propisa i politika ugovornih stranaka koji mogu utjecati na usluge zračnog prijevoza;
- (d) razmatranje potencijalnih područja koja se može uključiti u ovaj Sporazum, posebno davanjem preporuka o eventualnim izmjenama ovog Sporazuma ili davanjem preporuka o uvjetima i postupcima za pristupanje drugih stranaka ovom Sporazumu;
- (e) razmatranje općih pitanja povezanih s ulaganjima, vlasništvom i nadzorom;
- (f) razvoj regulatorne suradnje i uzajamne predanosti postizanju recipročnog priznavanja i približavanja pravila i mjera;
- (g) poticanje savjetovanja, prema potrebi, o pitanjima povezanim sa zračnim prijevozom koja se rješavaju u međunarodnim organizacijama, u odnosima s trećim zemljama i u multilateralnim sporazumima, uključujući razmatranje mogućnosti za usvajanje zajedničkog pristupa;

- (h) olakšavanje razmjene statističkih podataka između ugovornih stranaka u svrhu praćenja razvoja usluga zračnog prijevoza u okviru ovog Sporazuma; te
- (i) razmatranje socijalnih učinaka ovog Sporazuma tijekom njegove provedbe i pripremanje odgovarajućih odgovora na otvorena pitanja za koja se zaključi da su utemeljena.

10. Ako Zajednički odbor ne donese odluku o pitanju koje mu je upućeno u roku od šest (6) mjeseci od dana upućivanja, ugovorne stranke mogu poduzeti odgovarajuće privremene zaštitne mjere u skladu s člankom 23. (Zaštitne mjere).

11. Ovim Sporazumom se isključuju se suradnja i rasprave među nadležnim tijelima ugovornih stranaka izvan Zajedničkog odbora, posebno u područjima zaštite zračnog prometa, sigurnosti zračnog prometa, okoliša, upravljanja zračnim prometom, infrastrukture u zračnim lukama, tržišnog natjecanja i zaštite potrošača. Ugovorne stranke obavješćuju Zajednički odbor o rezultatima takve suradnje i takvih rasprava koji mogu utjecati na provedbu ovog Sporazuma.

ČLANAK 22.

Rješavanje sporova i arbitraža

1. Svaki spor koji se odnosi na primjenu ili tumačenje ovog Sporazuma, osim kad je riječ o pitanjima povezanim s člankom 7. (Pošteno tržišno natjecanje), koji nije riješen na sastanku Zajedničkog odbora, može se na temelju dogovora ugovornih stranaka podnijeti na odlučivanje nekoj osobi ili nekom subjektu. Ako se ugovorne stranke ne mogu dogovoriti, spor se na zahtjev bilo koje ugovorne stranke upućuje u arbitražu u skladu s postupcima utvrđenima u ovom članku.
2. Zahtjev za arbitražu podnosi se drugoj ugovornoj stranci u pisanom obliku. Ugovorna stranka koja je podnijela prigovor u svojem zahtjevu navodi spornu mjeru i jasno pojašnjava razloge zbog kojih ta mjera nije u skladu s ovim Sporazumom.
3. Osim ako se ugovorne stranke drukčije dogovore, arbitražu provodi arbitražni sud koji se sastoji od triju arbitara i koji se sastavlja na sljedeći način:
 - (a) svaka ugovorna stranka imenuje jednog arbitra u roku od dvadeset (20) dana od primitka zahtjeva za arbitražu. U roku od trideset (30) dana nakon imenovanja tih dvaju arbitara, oni sporazumno imenuju trećeg arbitra koji je predsjednik arbitražnog suda;

(b) ako neka od ugovornih stranaka ne imenuje arbitra ili ako treći arbitar nije imenovan u skladu s točkom (a), bilo koja ugovorna stranka može zatražiti od predsjednika Vijeća ICAO-a da imenuje arbitra ili arbitre u roku od trideset (30) dana od primitka tog zahtjeva. Ako je predsjednik Vijeća ICAO-a državljanin Tunisa ili države članice, imenovanje obavlja potpredsjednik Vijeća ICAO-a s najduljim mandatom u tom vijeću koji nije izuzet na osnovi državljanstva.

4. Datum osnivanja arbitražnog suda je datum na koji posljednji od tri arbitra prihvati imenovanje.

5. Ako ugovorna stranka to zatraži, arbitražni sud u roku od deset (10) dana od svojeg osnivanja donosi privremenu odluku o tome smatra li predmet hitnim.

6. Na zahtjev jedne ugovorne stranke arbitražni sud može drugoj ugovornoj stranci naložiti da provede privremene korektivne mjere do donošenja konačne odluke arbitražnog suda.

7. Arbitražni sud najkasnije u roku od devedeset (90) dana od datuma svojeg osnivanja dostavlja ugovornim strankama privremeno izvješće u kojem se navodi utvrđeno činjenično stanje, primjenjivost relevantnih odredaba i temeljni razlozi za utvrđenja i preporuke arbitražnog suda. Ako predsjednik arbitražnog suda smatra da taj rok nije moguće poštovati, on o tome u pisanom obliku obavješćuje ugovorne stranke, pri čemu navodi razloge za odgodu i datum kad arbitražni sud namjerava dostaviti svoje privremeno izvješće. Privremeno izvješće ne smije se ni u kojem slučaju dostaviti kasnije od sto dvadeset (120) dana od datuma osnivanja arbitražnog suda.

8. Ugovorna stranka može arbitražnom sudu podnijeti pisani zahtjev za preispitivanje određenih aspekata privremenog izvješća u roku od četrnaest (14) dana od dostave tog izvješća.
9. U hitnim slučajevima arbitražni sud poduzima sve što je u njegovoj moći kako bi dostavio svoje privremeno izvješće u roku od četrdeset pet (45) dana od datuma svojeg osnivanja, a u svakom slučaju najkasnije šezdeset (60) dana od tog datuma. U roku od sedam (7) dana od dostave privremenog izvješća ugovorna stranka može arbitražnom sudu podnijeti pisani zahtjev da arbitražni sud preispita određene aspekte privremenog izvješća.
10. Nakon razmatranja svih pisanih primjedbi ugovornih stranaka na privremeno izvješće, arbitražni sud može izmijeniti svoje izvješće i provesti dodatna ispitivanja koja smatra primjerenima. Zaključci konačne odluke moraju sadržavati dostatnu analizu argumenata iznesenih u fazi privremenog preispitivanja te se u njima mora dati jasan odgovor na pitanja i primjedbe ugovornih stranaka.
11. Arbitražni sud o svojoj konačnoj odluci obavješćuje ugovorne stranke u roku od sto dvadeset (120) dana od datuma svojeg osnivanja. Ako predsjednik arbitražnog suda smatra da taj rok nije moguće poštovati, on o tome u pisanom obliku obavješćuje ugovorne stranke, pri čemu navodi razloge za odgodu i datum kad arbitražni sud namjerava dostaviti svoju konačnu odluku. Konačna odluka ne smije se ni u kojem slučaju dostaviti kasnije od sto pedeset (150) dana od datuma osnivanja arbitražnog suda.

12. U hitnim slučajevima arbitražni sud poduzima sve što je u njegovoj moći kako bi donio svoju konačnu odluku u roku od šezdeset (60) dana od datuma svojeg osnivanja. Ako predsjednik arbitražnog suda smatra da taj rok nije moguće poštovati, on o tome u pisanom obliku obavješćuje stranke, pri čemu navodi razloge za odgodu i datum kad arbitražni sud namjerava dostaviti svoju odluku. Konačna odluka ne smije ni u kojem slučaju donijeti kasnije od sedamdeset pet (75) dana od datuma osnivanja arbitražnog suda.

13. Ugovorne stranke mogu podnijeti zahtjeve za pojašnjenje konačne odluke u roku od deset (10) dana od primitka te odluke; sva pojašnjenja moraju se dati u roku od petnaest (15) dana od takvog zahtjeva.

14. Ako arbitražni sud utvrdi da postoji kršenje ovog Sporazuma, a odgovorna ugovorna stranka ne postupi u skladu s konačnom odlukom arbitražnog suda ili ne postigne dogovor s drugom ugovornom strankom o obostrano zadovoljavajućem rješenju u roku od četrdeset (40) dana od obavijesti o konačnoj odluci arbitražnog suda, druga ugovorna stranka može suspendirati primjenu usporedivih pogodnosti koje proizlaze iz ovog Sporazuma ili može djelomično ili, ovisno o slučaju, u potpunosti suspendirati provedbu ovog Sporazuma sve dok odgovorna ugovorna stranka ne postupi u skladu s konačnom odlukom arbitražnog suda ili dok ugovorne stranke ne postignu dogovor o uzajamno zadovoljavajućem rješenju.

ČLANAK 23.

Zaštitne mjere

1. Ako jedna ugovorna stranaka smatra da druga ugovorna stranka nije ispunila obvezu iz ovog Sporazuma, može poduzeti odgovarajuće mjere. Zaštitne mjere ograničene su u pogledu njihova područja primjene i trajanja na ono što je prijeko potrebno za ispravljanje situacije ili održavanje ravnoteže ovog Sporazuma. Prednost se daje onim mjerama koje najmanje ometaju funkcioniranje ovog Sporazuma.
2. Ugovorna stranka koja namjerava poduzeti zaštitne mjere o tome obavješćuje drugu ugovornu stranku putem Zajedničkog odbora, pri čemu navodi sve relevantne informacije.
3. Ugovorne stranke odmah započinju savjetovanje u okviru Zajedničkog odbora s ciljem pronalaženja zajedničkog prihvatljivog rješenja.
4. Ne dovodeći u pitanje članak 3. stavak 1. točku (c) (Odobrenje za rad) ni članak 4. stavak 1. točku (d) (Odbijanje, opoziv, suspenzija ili ograničenje odobrenja), dotična ugovorna stranka ne smije poduzeti zaštitne mjere prije isteka roka od mjeseca dana od datuma dostave obavijesti iz stavka 2. ovog članka, osim ako se postupak savjetovanja iz stavka 3. ovog članka završi prije isteka tog roka.

5. Dotična stranka bez odgode obavješćuje Zajednički odbor o mjerama koje je poduzela, pri čemu navodi sve relevantne informacije.
6. Svaka mjera poduzeta na temelju ovog članka prekida se čim se druga ugovorna stranka uskladi s odredbama ovog Sporazuma.

ČLANAK 24.

Odnos s drugim sporazumima

1. Ovaj Sporazum ima prednost u odnosu na relevantne odredbe sporazuma i dogovora između ugovornih stranaka koji postoje u trenutku potpisivanja ovog Sporazuma, osim u mjeri predviđenoj u stavku 2.
2. Pod uvjetom da nema diskriminacije među zračnim prijevoznicima iz Europske unije na temelju državne pripadnosti:
 - (a) mogu se i dalje ostvarivati postojeća prava prometovanja i povoljnije odredbe ili postupanja povezani s vlasništvom, pravima prometovanja, kapacitetom, učestalošću, tipovima ili promjenama zrakoplova, letovima pod skupnom oznakom i određivanjem cijena u okviru sporazuma ili dogovora između ugovornih stranaka koji postoje u trenutku potpisivanja ovog Sporazuma i koji nisu obuhvaćeni ovim Sporazumom ili koji su povoljniji ili fleksibilniji u pogledu slobode za dotične zračne prijevoznike nego oni u okviru ovog Sporazuma;

- (b) spor između ugovornih stranaka o tome jesu li odredbe ili postupanja u okviru sporazuma ili dogovora između ugovornih stranaka povoljniji ili fleksibilniji rješava se u okviru mehanizma rješavanja sporova predviđenog u članku 22. (Rješavanje sporova i arbitraža). Sporovi o tome kako odrediti odnos između proturječnih odredaba ili postupanja također se rješavaju u okviru mehanizma rješavanja sporova predviđenog u članku 22.

3. Ako ugovorne stranke postanu stranke multilateralnog sporazuma ili podrže odluku koju donese ICAO ili neka druga međunarodna organizacija u pogledu pitanja obuhvaćenih ovim Sporazumom, one se o tome pravodobno savjetuju u okviru Zajedničkog odbora u skladu s člankom 21. (Zajednički odbor) kako bi utvrdile je li potrebno revidirati ovaj Sporazum kako bi se uzela u obzir ta situacija.

ČLANAK 25.

Regionalni dijalog

Ugovorne stranke obvezuju se voditi kontinuirani dijalog kako bi osigurale usklađenost ovog Sporazuma s Barcelonskim procesom, a njihov je krajnji cilj uspostava zajedničkog euromediteranskog zračnog prostora. Zbog toga se u okviru Zajedničkog odbora u skladu s člankom 21. stavkom 9. (Zajednički odbor) razmatra mogućnost postizanja uzajamnog dogovora o izmjenama radi uzimanja u obzir drugih euromediteranskih sporazuma o uslugama zračnog prijevoza.

ČLANAK 26.

Izmjene

1. Ako jedna od ugovornih stranaka želi izmijeniti ovaj Sporazum, o tome obavješćuje Zajednički odbor.
2. Sve izmjene ovog Sporazuma ugovorne stranke mogu dogovoriti slijedom savjetovanja održanih u skladu s člankom 21. (Zajednički odbor). Izmjene stupaju na snagu u skladu s člankom 30. (Stupanje na snagu).
3. Zajednički odbor može na prijedlog ugovorne stranke i u skladu s ovim člankom konsenzusom odlučiti o izmjeni priloga ovom Sporazumu.
4. Ovim Sporazumom ne dovodi se u pitanje pravo svake ugovorne stranke, podložno poštovanju načela nediskriminacije i odredaba ovog Sporazuma, da jednostrano donese novo zakonodavstvo ili izmijeni svoje važeće zakonodavstvo u području zračnog prijevoza ili u pojedinom s tim područjem povezanom području iz Priloga II.
5. Ako jedna ugovorna stranka razmatra donošenje novog zakonodavstva ili izmjenu svojeg važećeg zakonodavstva u području zračnog prijevoza ili u pojedinom s tim područjem povezanom području iz Priloga II., ona o tome obavješćuje drugu ugovornu stranku u mjeri u kojoj je to primjereno i moguće. Na zahtjev bilo koje od ugovornih stranaka, u Zajedničkom odboru mogu se razmijeniti stajališta o tome.

6. Čim jedna ugovorna stranka donese novo zakonodavstvo ili izmjene svojeg važećeg zakonodavstva u području zračnog prijevoza ili u pojedinom s tim područjem povezanom području iz Priloga II., koje mogu utjecati na pravilno funkcioniranje ovog Sporazuma, ona o tome obavješćuje drugu ugovornu stranku najkasnije u roku od trideset (30) dana nakon donošenja ili izmjene. Na zahtjev bilo koje od ugovornih stranaka, u Zajedničkom odboru u roku od šezdeset (60) dana razmjenjuju se stajališta o posljedicama tog donošenja ili te izmjene za pravilno funkcioniranje ovog Sporazuma.

7. Nakon razmjene stajališta iz stavka 6. ovog članka Zajednički odbor:

- (a) donosi odluku o revidiranju Priloga II. kako bi u njega uključio, ako je potrebno na temelju reciprociteta, odredbe dotičnog novog zakonodavstva ili izmjene do kojih je došlo u dotičnom zakonodavstvu;
- (b) donosi odluku kojom potvrđuje da je dotično novo zakonodavstvo ili dotična izmjena u skladu s ovim Sporazumom; ili
- (c) preporučuje druge mjere koje je potrebno donijeti u razumnom roku radi zaštite pravilnog funkcioniranja ovog Sporazuma.

ČLANAK 27.

Prestanak

Svaka ugovorna stranka može u pisanom obliku u bilo kojem trenutku diplomatskim putem obavijestiti drugu ugovornu stranku o prestanku ovog Sporazuma. Takva se obavijest istodobno upućuje ICAO-u i Tajništvu Ujedinjenih naroda. Ovaj Sporazum prestaje u ponoć (prema GMT-u) na kraju prometne sezone Međunarodne udruge zračnih prijevoznika (IATA) koja je u tijeku godinu dana nakon datuma pisane obavijesti o otkazu ovog Sporazuma, osim ako se ta obavijest povuče na temelju dogovora ugovornih stranaka prije isteka tog razdoblja.

ČLANAK 28.

Registracija Sporazuma

Ovaj se Sporazum i sve njegove izmjene registriraju u ICAO-u, u skladu s člankom 83. Konvencije, i u Tajništvu Ujedinjenih naroda, u skladu s člankom 102. Povelje Ujedinjenih naroda, nakon njihova stupanja na snagu.

ČLANAK 29.

Pristupanje novih država članica Europske unije

1. Ovom Sporazumu mogu pristupiti države koje su postale članice Europske unije nakon datuma potpisivanja ovog Sporazuma.

2. Pristupanje ovom Sporazumu države članice Europske unije provodi se polaganjem akta o pristupanju Glavnom tajništvu Vijeća Europske unije koje obavješćuje ugovorne stranke i Europsku komisiju o polaganju akta o pristupanju i datumu polaganja. Pristupanje počinje proizvoditi učinke trideset dana nakon datuma polaganja akta o pristupanju.
3. Članak 24. stavci 1. i 2. ovog Sporazuma primjenjuju se *mutatis mutandis* na sporazume i dogovore koji postoje u trenutku pristupanja države članice Europske unije.

ČLANAK 30.

Stupanje na snagu

Ovaj Sporazum stupa na snagu prvog dana drugog mjeseca koji slijedi nakon datuma zadnje note u okviru razmjene diplomatskih nota između ugovornih stranaka kojom se potvrđuje da su dovršeni svi postupci potrebni za stupanje na snagu ovog Sporazuma. Za potrebe ove razmjene Tunis dostavlja Glavnom tajništvu Vijeća Europske unije svoju diplomatsku notu upućenu Europskoj uniji i njezinim državama članicama, a Glavno tajništvo Vijeća Europske unije dostavlja Tunisu diplomatsku notu Europske unije i njezinih država članica. Diplomatska nota Europske unije i njezinih država članica sadržava priopćenje svake od država članica kojim se potvrđuje da je dotična država članica Europske unije dovršila postupke potrebne za stupanje na snagu ovog Sporazuma.

Glavni tajnik Vijeća Europske unije depozitar je ovog Sporazuma.

ČLANAK 31.

Vjerodostojne verzije

Ovaj je Sporazum sastavljen u po dva primjerka, na bugarskom, češkom, danskom, engleskom, estonskom, finskom, francuskom, grčkom, hrvatskom, latvijskom, litavskom, mađarskom, malteškom, nizozemskom, njemačkom, poljskom, portugalskom, rumunjskom, slovačkom, slovenskom, španjolskom, švedskom, talijanskom i arapskom jeziku, pri čemu je svaki od tih tekstova jednako vjerodostojan.

U potvrdu toga niže potpisani punomoćnici, koji su za to propisno ovlašteni, potpisali su ovaj Sporazum.

Sastavljeno u [...] [...]

Za Kraljevinu Belgiju

Za Republiku Bugarsku

Za Češku Republiku

Za Kraljevinu Dansku

Za Saveznu Republiku Njemačku

Za Republiku Estoniju

Za Irsku

Za Helensku Republiku

Za Kraljevinu Španjolsku

Za Republiku Francusku

Za Republiku Hrvatsku

Za Talijansku Republiku

Za Republiku Cipar

Za Republiku Latviju

Za Republiku Litvu

Za Veliko Vojvodstvo Luksemburg

Za Mađarsku

Za Republiku Maltu

Za Kraljevinu Nizozemsku

Za Republiku Austriju

Za Republiku Poljsku

Za Portugalsku Republiku

Za Rumunjsku

Za Republiku Sloveniju

Za Slovačku Republiku

Za Republiku Finsku

Za Kraljevinu Švedsku

Za Europsku uniju

Za Republiku Tunis

PRIJELAZNE ODREDBE

1. Provedba i primjena, od strane Tunisa, regulatornih zahtjeva i standarda predviđenih zakonodavstvom Europske unije u području zračnog prijevoza iz Priloga II. predmet su evaluacije za koju je odgovorna Europska unija i koja se potvrđuje odlukom Zajedničkog odbora. Ta se evaluacija mora provesti najkasnije dvije (2) godine nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma.
2. Postupno približavanje Tunisa prema provedbi regulatornih zahtjeva i standarda predviđenih zakonodavstvom Europske unije u području zračnog prijevoza iz Priloga II. može biti predmet redovitih evaluacija. Te evaluacije provodi Europska komisija u suradnji s Tunisom.
3. Provedba i primjena, od strane Tunisa, regulatornih zahtjeva i standarda predviđenih zakonodavstvom Europske unije u području zaštite zračnog prometa predmet su evaluacije za koju je odgovorna Europska unija i koja se potvrđuje odlukom Zajedničkog odbora. Ta se evaluacija mora provesti najkasnije tri (3) godine nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma.
4. Odredbe iz članka 7. (Pošteno tržišno natjecanje) stavka 6. (Subvencije i državne potpore) primjenjivat će se tri (3) godine nakon datuma potpisivanja ovog Sporazuma.

PRIJELAZNE ODREDBE
S OBZIROM NA MEĐUNARODNU ZRAČNU LUKU TUNIS CARTHAGE

Neovisno o članku 2. stavku 3. točki (c) ovog Sporazuma, na međunarodnu zračnu luku Tunis Carthage primjenjuju se sljedeće prijelazne odredbe tijekom razdoblja od pet godina koje počinje od datuma potpisivanja ovog Sporazuma te isključivo za dogovorene usluge prijevoza putnika i intermodalnog prijevoza:

1. Ako postoji važeći bilateralni sporazum između Tunisa i pojedine države članice EU-a, imenovanje i prava treće i četvrte slobode prema međunarodnoj zračnoj luci Tunis Carthage i iz te zračne luke dodjeljuju se u skladu s tim bilateralnim sporazumom, neovisno o učestalosti usluga:
 - zračnim prijevoznicima iz Tunisa s važećom operativnom licencijom, i
 - zračnim prijevoznicima iz Europske unije s važećom operativnom licencijom koju je izdala država članica Europske unije koja je polazište ili odredište leta.
2. Režimi monoimenovanja u postojećim bilateralnim sporazumima između Tunisa i država članica postaju režimi biimenovanja.

3. Kad je riječ o postojećim bilateralnim sporazumima koji sadržavaju klauzulu vrste Bermuda, primjenjuje se stavak 1. i ako je učestalost na datum potpisivanja Sporazuma manja od deset (10), utvrđuje se da je tjedna učestalost deset (10), osim ako ugovorne stranke odluče drukčije u skladu sa svojim bilateralnim sporazumima.
4. Kad je riječ o državama članicama s kojima Tunis nema bilateralni sporazum o pružanju usluga zračnog prijevoza ili ako postojeći bilateralni sporazum o pružanju usluga zračnog prijevoza predviđa tjednu učestalost manju od deset (10) prema međunarodnoj zračnoj luci Tunis Carthage i iz te zračne luke, utvrđuje se da je tjedna učestalost deset (10) uz režim biimenovanja za zračne prijevoznike iz Tunisa s važećom operativnom licencijom i za zračne prijevoznike iz Europske unije s važećom operativnom licencijom koju je izdala država članica Europske unije koja je polazište ili odredište leta.
5. Učestalosti navedene u stavcima 1., 3. i 4. ovog Priloga svake se godine povećavaju za 10 %, počevši godinu dana nakon potpisivanja ovog Sporazuma.
6. Ugovorne stranke u najkraćem mogućem roku u okviru Zajedničkog odbora raspravljaju svako pitanje koje se odnosi na tumačenje i provedbu ovog Priloga.

(predmet redovitog ažuriranja)

POPIS PRAVILA PRIMJENJIVIH NA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO

Ugovorna stranka Tunis osigurava da se regulatorni zahtjevi i standardi preuzeti iz primjenjivih odredaba sljedećih akata provode i primjenjuju u zakonodavstvu, propisima ili postupcima primjenjivima u Tunisu, u skladu s ovim Sporazumom. Ugovorna stranka Tunis osigurava pobrinuti da se eventualne prilagodbe tih akata prema potrebi uvedu u zakonodavstvo, propise ili postupke primjenjive u Tunisu.

A. LIBERALIZACIJA U PODRUČJU ZRAKOPLOVSTVA I DRUGI PROPISI PRIMJENJIVI NA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO

Uredba (EZ) br. 1008/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. rujna 2008. o zajedničkim pravilima za obavljanje zračnog prijevoza u Zajednici

Primjenjive odredbe: članci 2., 5., 7. i 11., članak 23. stavak 1., članak 24. i Prilog I.

Uredba (EZ) br. 785/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o zahtjevima za zračne prijevoznike i operatore zrakoplova u vezi s osiguranjem, kako je izmijenjena:

– Uredbom Komisije (EU) br. 285/2010 od 6. travnja 2010.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 8.

Direktiva 2009/12/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2009. o naknadama zračnih luka

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 11.

Direktiva 96/67/EZ Vijeća od 15. listopada 1996. o pristupu tržištu zemaljskih usluga u zračnim lukama Zajednice

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 9., članci od 11. do 21. i Prilog.

Kad je riječ o primjeni članka 20. stavka 2., pojam „Komisija” glasi „Zajednički odbor”.

B. SIGURNOST ZRAČNOG PROMETA

Zaštita civilnog zrakoplovstva i osnovna uredba o EASA-i

Uredba (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. veljače 2008. o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i osnivanju Europske agencije za sigurnost zračnog prometa i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 91/670/EEZ, Uredbe (EZ) br. 1592/2002 i Direktive 2004/36/EZ, kako je izmijenjena:

- Uredbom Komisije (EZ) br. 690/2009 od 30. srpnja 2009.,
- Uredbom (EZ) br. 1108/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009.,

primjenjive odredbe: članci od 1. do 3. (samo prvi stavak) i Prilog,

- Uredbom Komisije (EU) br. 6/2013 od 8. siječnja 2013.,
- Uredbom Komisije (EU) 2016/4 od 5. siječnja 2016.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 16. i prilozi od I. do V.b.

Letačke operacije

Uredba Komisije (EU) br. 965/2012 od 5. listopada 2012. o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i upravnih postupaka u vezi s letačkim operacijama u skladu s Uredbom (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća, kako je izmijenjena:

- Uredbom Komisije (EU) br. 800/2013 od 14. kolovoza 2013.,
- Uredbom Komisije (EU) br. 71/2014 od 27. siječnja 2014.,
- Uredbom Komisije (EU) br. 83/2014 od 29. siječnja 2014.,
- Uredbom Komisije (EU) br. 379/2014 od 7. travnja 2014.,
- Uredbom Komisije (EU) 2015/140 od 29. siječnja 2015.,
- Uredbom Komisije (EU) 2015/1329 od 31. srpnja 2015.,
- Uredbom Komisije (EU) 2015/640 od 23. travnja 2015.,
- Uredbom Komisije (EU) 2015/2338 od 11. prosinca 2015.,

- Uredbom Komisije (EU) 2016/1199 od 22. srpnja 2016.,
- Uredbom Komisije (EU) 2017/363 od 1. ožujka 2017.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 9.a i prilozi od I. do VIII.

Uredba Komisije (EU) br. 1332/2011 od 16. prosinca 2011. o zahtjevima uporabe zajedničkoga zračnog prostora i operativnim procedurama za izbjegavanje sudara u zraku, kako je izmijenjena:

- Uredbom Komisije (EU) 2016/583 od 15. travnja 2016.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 5. i Prilog.

Članovi posade

Uredba Komisije (EU) br. 1178/2011 od 3. studenoga 2011. o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih postupaka vezano za članove posade zrakoplova u civilnom zrakoplovstvu u skladu s Uredbom (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća, kako je izmijenjena:

- Uredbom Komisije (EU) br. 290/2012 od 30. ožujka 2012.,
- Uredbom Komisije (EU) br. 70/2014 od 27. siječnja 2014.,
- Uredbom Komisije (EU) br. 245/2014 od 13. ožujka 2014.,

- Uredbom Komisije (EU) br. 2015/445 od 17. ožujka 2015.,
- Uredbom Komisije (EU) br. 2016/539 od 6. travnja 2016.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 11. i prilozi od I. do IV.

Istraživanje nesreća

Uredba (EU) br. 996/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. listopada 2010. o istragama i sprečavanju nesreća i nezgoda u civilnom zrakoplovstvu i stavljanju izvan snage Direktive 94/56/EZ, kako je izmijenjena:

- Uredbom (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 23., uz iznimku članka 7. stavka 4. i članka 19. (stavljen izvan snage Uredbom (EU) br. 376/2014).

Odluka Komisije 2012/780/EU od 5. prosinca 2012. o pravima pristupa Europskoj središnjoj bazi podataka za sigurnosne preporuke i pripadajuće odgovore, uspostavljenoj člankom 18. stavkom 5. Uredbe (EU) br. 996/2010 Europskog parlamenta i Vijeća o istragama i sprečavanju nesreća i nezgoda u civilnom zrakoplovstvu i stavljanju izvan snage Direktive 94/56/EZ.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 5.

Početna plovidbenost

Uredba Komisije (EU) br. 748/2012 od 3. kolovoza 2012. o utvrđivanju provedbenih pravila za certifikaciju plovidbenosti i ekološku certifikaciju zrakoplova i s njima povezanih proizvoda, dijelova i uređaja te za certifikaciju projektnih i proizvodnih organizacija, kako je izmijenjena:

- Uredbom Komisije (EU) br. 7/2013 od 8. siječnja 2013.,
- Uredbom Komisije (EU) br. 69/2014 od 27. siječnja 2014.,
- Uredbom Komisije (EU) 2015/1039 od 30. lipnja 2015.,
- Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2016/15 od 7. siječnja 2016.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 10. i Prilog I.

Kontinuirana plovidbenost

Uredba Komisije (EU) br. 1321/2014 od 26. studenoga 2014. o kontinuiranoj plovidbenosti zrakoplova i aeronautičkih proizvoda, dijelova i uređaja, te o odobravanju organizacija i osoblja uključenih u te poslove, kako je izmijenjena:

- Uredbom Komisije (EU) 2015/1088 od 3. srpnja 2015.,

- Uredbom Komisije (EU) br. 2015/1536 od 16. rujna 2015.,
- Uredbom Komisije (EU) 2017/334 od 27. veljače 2017.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 6. i prilozi od I. do IV.

Dodatne specifikacije u pogledu plovidbenosti

Uredba Komisije (EU) 2015/640 od 23. travnja 2015. o dodatnim specifikacijama u pogledu plovidbenosti za određenu vrstu operacija i o izmjeni Uredbe (EU) br. 965/2012

Aerodromi

Uredba Komisije (EU) br. 139/2014 od 12. veljače 2014. o utvrđivanju zahtjeva i upravnih postupaka u vezi s aerodromima u skladu s Uredbom (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 10. i prilozi od I. do IV.

ATM/ANS

Uredba Komisije (EU) 2015/340 od 20. veljače 2015. o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih postupaka koji se odnose na dozvole i certifikate kontrolora zračnog prometa u skladu s Uredbom (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća, o izmjeni Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 923/2012 i o stavljanju izvan snage Uredbe Komisije (EU) br. 805/2011

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 10. i prilozi od I. do IV.

Provedbena uredba Komisije (EU) 2017/373 od 1. ožujka 2017. o utvrđivanju zajedničkih zahtjeva za pružatelje usluga upravljanja zračnim prometom/pružatelje usluga u zračnoj plovidbi i drugih mrežnih funkcija za upravljanje zračnim prometom i za njihov nadzor, o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 482/2008 i provedbenih uredbi (EU) br. 1034/2011, (EU) br. 1035/2011 i (EU) 2016/1377 te o izmjeni Uredbe (EU) br. 677/2011

Izvješćivanje o događajima

Uredba (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o izvješćivanju, analizi i naknadnom postupanju u vezi s događajima u civilnom zrakoplovstvu, o izmjeni Uredbe (EU) br. 996/2010 Europskog parlamenta i Vijeća i stavljanju izvan snage Direktive 2003/42/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i uredbi Komisije (EZ) br. 1321/2007 i (EZ) br. 1330/2007

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 7., članak 9. stavak 3., članak 10. stavci od 2. do 4., članak 11. stavci 1. i 7., članak 13., uz iznimku stavka 9., članci od 14. do 16., članak 21. i prilozi od I. do III.

Provedbena uredba Komisije (EU) 2015/1018 od 29. lipnja 2015. o utvrđivanju popisa u kojem se klasificiraju događaji u civilnom zrakoplovstvu koje treba obvezno prijaviti u skladu s Uredbom (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća

Primjenjive odredbe: članak 1. i prilozi od I. do V.

EU-ov sigurnosni popis zračnih prijevoznika za koje vrijedi zabrana letenja unutar Unije

Uredba Komisije (EZ) br. 474/2006 od 22. ožujka 2006. o uspostavi popisa Zajednice onih zračnih prijevoznika na koje se primjenjuje zabrana letenja unutar Zajednice iz poglavlja II. Uredbe (EZ) br. 2111/2005 Europskog parlamenta i Vijeća, kako je izmijenjena:

– Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2016/963 od 16. lipnja 2016.

Tehnički zahtjevi i administrativni postupci u području civilnog zrakoplovstva

Uredba Vijeća (EEZ) br. 3922/91 od 16. prosinca 1991. godine o usklađivanju tehničkih zahtjeva i upravnih postupaka u području civilnog zrakoplovstva, kako je izmijenjena:

- Uredbom (EU) br. 1899/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006.,
- Uredbom (EU) br. 1900/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. prosinca 2006.,
- Uredbom Komisije (EU) br. 8/2008 od 11. prosinca 2007.,
- Uredbom Komisije (EU) br. 859/2008 od 20. kolovoza 2008.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 10., uz iznimku članka 4. stavka 1. i članka 8. stavka 2. druge rečenice, članci 12. i 13. i prilozi od I. do III.

C. ZAŠTITA ZRAČNOG PROMETA

Uredba (EZ) br. 300/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2008. o zajedničkim pravilima u području zaštite civilnog zračnog prometa i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 2320/2002

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 15., članci 18. i 21. te Prilog.

Uredba Komisije (EZ) br. 272/2009 od 2. travnja 2009. o dopunjavanju zajedničkih osnovnih standarda zaštite civilnog zračnog prometa utvrđenih u Prilogu Uredbi (EZ) br. 300/2008 Europskog parlamenta i Vijeća, kako je izmijenjena:

- Uredbom Komisije (EU) br. 297/2010 od 9. travnja 2010.,
- Uredbom Komisije (EU) br. 720/2011 od 22. srpnja 2011.,
- Uredbom Komisije (EU) br. 1141/2011 od 10. studenog 2011.,
- Uredbom Komisije (EU) br. 245/2013 od 19. ožujka 2013.

Uredba Komisije (EU) br. 1254/2009 od 18. prosinca 2009. o utvrđivanju mjerila na temelju kojih se državama članicama omogućuje odstupanje od zajedničkih osnovnih standarda zaštite civilnog zračnog prometa i o donošenju alternativnih mjera zaštite, kako je izmijenjena: Uredbom Komisije (EU) 2016/2096.

Uredba Komisije (EU) br. 18/2010 od 8. siječnja 2010. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 300/2008 Europskog parlamenta i Vijeća u vezi sa specifikacijama za nacionalne programe kontrole kvalitete u području zaštite civilnog zračnog prometa

Primjenjive odredbe: sve.

Provedbena uredba Komisije (EU) 2015/1998 od 5. studenoga 2015. o utvrđivanju detaljnih mjera za provedbu zajedničkih osnovnih standarda iz područja zaštite zračnog prometa, kako je izmijenjena:

- Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2015/2426 od 18. prosinca 2015.

Primjenjive odredbe: sve, uključujući Prilog.

D. UPRAVLJANJE ZRAČNIM PROMETOM

Uredba (EZ) br. 549/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2004. o utvrđivanju okvira za stvaranje jedinstvenog europskog neba (Okvirna uredba), kako je izmijenjena:

- Uredbom (EU) br. 1070/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009.,
Primjenjive odredbe: članci od 1. do 5., uz iznimku članka 1. stavka 4.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 4., članak 6. i članci od 9. do 13.

Uredba (EZ) br. 550/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2004. o pružanju usluga u zračnoj plovidbi u jedinstvenom europskom nebu (Uredba o pružanju usluga), kako je izmijenjena:

- Uredbom (EZ) br. 1070/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 18. i Prilog I.

Uredba (EZ) br. 551/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2004. o organizaciji i korištenju zračnog prostora u jedinstvenom europskom nebu (Uredba o zračnom prostoru), kako je izmijenjena:

- Uredbom (EZ) br. 1070/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 9.

Uredba (EZ) br. 552/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2004. o interoperabilnosti Europske mreže za upravljanje zračnim prometom (Uredba o interoperabilnosti), kako je izmijenjena:

- Uredbom (EZ) br. 1070/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 10. i prilozi od I. do V.

Performanse i obračun naknada

Provedbena uredba Komisije (EU) br. 390/2013 od 3. svibnja 2013. o utvrđivanju plana performansi za usluge u zračnoj plovidbi i mrežne funkcije

Provedbena uredba Komisije (EU) br. 391/2013 od 3. svibnja 2013. o utvrđivanju zajedničkog sustava obračuna naknada za usluge u zračnoj plovidbi

Mrežne funkcije

Uredba Komisije (EU) br. 677/2011 od 7. srpnja 2011. o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu mrežnih funkcija za upravljanje zračnim prometom (ATM) i izmjeni Uredbe (EU) br. 691/2010, kako je izmijenjena:

- Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 970/2014 od 12. rujna 2014.,
- Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2017/373 od 1. ožujka 2017.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 25. i prilozi

Uredba Komisije (EU) br. 255/2010 od 25. ožujka 2010. o utvrđivanju zajedničkih pravila za upravljanje protokom zračnog prometa, kako je izmijenjena:

- Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 923/2012 od 26. rujna 2012.,
- Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2016/1006 od 22. lipnja 2016.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 15. i Prilog.

C(2011) 4130

Odluka Komisije od 7. srpnja 2011. o imenovanju mrežnog upravitelja mrežnih funkcija za upravljanje zračnim prometom (ATM) jedinstvenog europskog neba

Funkcionalni blokovi zračnog prostora

Uredba Komisije (EU) br. 176/2011 od 24. veljače 2011. o informacijama koje se moraju dostaviti prije uspostavljanja i izmjene funkcionalnog bloka zračnog prostora

Interoperabilnost

Uredba Komisije (EZ) br. 1032/2006 od 6. srpnja 2006. o utvrđivanju zahtjeva za automatske sustave za razmjenu podataka o letu u svrhu obavješćivanja, koordinacije i prijenosa letova između jedinica kontrole zračnog prometa, kako je izmijenjena:

- Uredbom Komisije (EZ) br. 30/2009 od 16. siječnja 2009.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 9. i prilozi od I. do V.

Uredba Komisije (EZ) br. 1033/2006 od 4. srpnja 2006. o utvrđivanju zahtjeva o postupcima za planove leta u fazi prije polijetanja za jedinstveno europsko nebo, kako je izmijenjena:

- Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 929/2010 od 18. listopada 2010.,
- Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 923/2012 od 26. rujna 2012.,

- Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 428/2013 od 8. svibnja 2013.,
- Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2016/2020 od 2. prosinca 2016.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 5. i Prilog.

Uredba Komisije (EZ) br. 633/2007 od 7. lipnja 2007. o utvrđivanju zahtjeva za primjenu protokola za prijenos poruka o letu koji se upotrebljava u svrhu obavješćivanja, koordinacije i prijenosa letova između jedinica kontrole zračnog prometa, kako je izmijenjena:

- Uredbom Komisije (EU) br. 283/2011 od 22. ožujka 2011.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 6. i prilozi od I. do IV.

Uredba Komisije (EZ) br. 29/2009 od 16. siječnja 2009. o utvrđivanju zahtjeva u vezi s uslugama podatkovnih veza za jedinstveno europsko nebo, kako je izmijenjena:

- Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2015/310 od 26. veljače 2015.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 14. i prilozi od I. do III.

Uredba Komisije (EZ) br. 262/2009 od 30. ožujka 2009. o utvrđivanju zahtjeva u vezi s usklađenom dodjelom i uporabom Mode S upitnih kodova za jedinstveno europsko nebo, kako je izmijenjena:

- Provedbenom uredbom (EU) 2016/2345 od 14. prosinca 2016.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 12. i prilozi od I. do VI.

Uredba Komisije (EU) br. 73/2010 od 26. siječnja 2010. o utvrđivanju zahtjeva o kvaliteti zrakoplovnih podataka i zrakoplovnih informacija za jedinstveno europsko nebo, kako je izmijenjena:

- Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 1029/2014 od 26. rujna 2014.,

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 13. i prilozi od I. do X.

Provedbena uredba Komisije (EU) br. 1206/2011 od 22. studenoga 2011. o utvrđivanju zahtjeva u vezi s identifikacijom zrakoplova u okviru nadzora za jedinstveno europsko nebo
Primjenjive odredbe: članci od 1. do 11. i prilozi od I. do VII.

Provedbena uredba Komisije (EU) br. 1207/2011 od 22. studenoga 2011. o utvrđivanju zahtjeva u vezi s učinkovitošću i interoperabilnošću nadzora za Jedinstveno europsko nebo, kako je izmijenjena:

- Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 1028/2014 od 26. rujna 2014.,
- Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2017/386 od 6. ožujka 2017.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 14. te prilozi od I. do IX.

Provedbena uredba Komisije (EU) br. 1079/2012 od 16. studenoga 2012. o utvrđivanju zahtjeva za razmak između govornih kanala za jedinstveno europsko nebo, kako je izmijenjena:

- Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 657/2013 od 10. srpnja 2013.,
- Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2016/2345 od 14. prosinca 2016.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 14. i prilozi od I. do V.

SESAR

Uredba Vijeća (EZ) br. 219/2007 od 27. veljače 2007. o uspostavljanju zajedničkog poduzeća za razvoj nove generacije Europskog sustava upravljanja zračnim prometom (SESAR), kako je izmijenjena:

- Uredbom Vijeća (EZ) br. 1361/2008 od 16. prosinca 2008.,
- Uredbom Vijeća (EZ) br. 721/2014 od 16. lipnja 2014.

Primjenjive odredbe: članak 1. stavci 1. i 2. te stavci od 5. do 7., članci 2. i 3., članak 4. stavak 1. te Prilog.

Provedbena uredba Komisije (EU) br. 409/2013 od 3. svibnja 2013. o definiciji zajedničkih projekata, uspostavi upravljanja i utvrđivanju poticaja za potporu provedbi europskoga glavnog plana upravljanja zračnim prometom

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 15.

Provedbena uredba Komisije (EU) br. 716/2014 od 27. lipnja 2014. o uspostavljanju Zajedničkog pilot-projekta za potporu provedbe Glavnog plana upravljanja europskim zračnim prometom

Zračni prostor

Uredba Komisije (EZ) br. 2150/2005 od 23. prosinca 2005. o utvrđivanju zajedničkih pravila za fleksibilno korištenje zračnog prostora

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 9. i Prilog.

Provedbena uredba Komisije (EU) br. 923/2012 od 26. rujna 2012. o utvrđivanju zajedničkih pravila zračnog prometa i operativnih odredaba u vezi s uslugama i postupcima u zračnoj plovidbi te o izmjeni Provedbene uredbe (EU) br. 1035/2011 i uredaba (EZ) br. 1265/2007, (EZ) br. 1794/2006, (EZ) br. 730/2006, (EZ) br. 1033/2006 i (EU) br. 255/2010, kako je izmijenjena:

– Uredbom Komisije (EU) 2015/340 od 20. veljače 2015.,

- Uredbom Komisije (EU) 2016/1185 od 20. srpnja 2016.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 10. i Prilog, uključujući njegove dodatke.

E. OKOLIŠ I BUKA

Direktiva 2002/49/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. lipnja 2002. o procjeni i upravljanju bukom iz okoliša, kako je izmijenjena: Uredbom (EZ) br. 1137/2008 i Direktivom Komisije (EU) 2015/996.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 12. te prilozi od I. do VI.

Direktiva Vijeća 2003/96/EZ od 27. listopada 2003. o restrukturiranju sustava Zajednice za oporezivanje energenata i električne energije

Primjenjive odredbe: članak 14. stavak 1. točka (b) i članak 14. stavak 2.

Direktiva 2006/93/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uređenju uporabe zrakoplova obuhvaćena dijelom II. poglavljem 3. sveskom 1. Priloga 16. Konvenciji o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, drugo izdanje (1988.)

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 5. te prilozi I. i II.

Uredba (EU) br. 598/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o utvrđivanju pravila i postupaka u vezi s uvođenjem operativnih ograničenja povezanih s bukom u zračnim lukama Unije unutar uravnoteženog pristupa kojom se stavlja izvan snage Direktiva 2002/30/EZ

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 10. te prilozi I. i II.

F. ZAŠTITA POTROŠAČA

Uredba Vijeća (EZ) br. 2027/97 od 9. listopada 1997. o odgovornosti zračnih prijevoznika u slučaju nesreća, kako je izmijenjena:

– Uredbom (EZ) br. 889/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. svibnja 2002.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 6. i prilozi

Uredba (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcaja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta u polasku te o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 295/91

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 16.

Uredba (EZ) br. 1107/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o pravima osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti u zračnom prijevozu

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 16. te prilozi I. i II.

G. SOCIJALNI ASPEKTI

Direktiva Vijeća 1989/391/EEZ od 12. lipnja 1989. o uvođenju mjera za poticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja radnika na radu, kako je izmijenjena:

- Direktivom 2007/30/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2007.

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 16.

Direktiva Vijeća 2000/79/EZ od 27. studenoga 2000. o Europskom sporazumu o organizaciji radnog vremena mobilnog osoblja u civilnom zrakoplovstvu, koji su sklopili Udruga europskih zračnih prijevoznika (AEA), Udruženje europskih radnika u prometu (ETF), Europska udruga osoblja pilotskih kabina (ECA), Udruga europskih regionalnih zračnih prijevoznika (ERA) i Međunarodna udruga zračnih prijevoznika (IACA)

Primjenjive odredbe: članci od 2. do 3. i Prilog

Direktiva 2003/88/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 4. studenoga 2003. o određenim vidovima organizacije radnog vremena

Primjenjive odredbe: članci od 1. do 20. i od 22. do 23.
